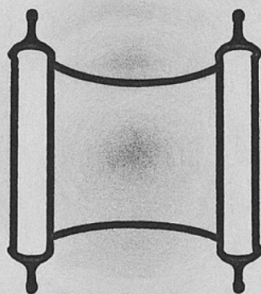

בס"ד

The Mitteler Rebbe Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק נו'

Dedicated To:

אילנה דבורה בת שרה מרים

May Hashem pour Shefa upon you

To find more Maamarim and to dedicate one visit:

ChassidusNow.com

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח איש צדיק כו'

Introduction

This maamer of the Mitteler Rebbe on *Parshas Noach* is one of the deepest and most expansive expositions on the inner meaning of the *Mabul* and the spiritual transformation of “*Mei Noach*.” Throughout it, the Mitteler

Rebbe unfolds how the Flood, which on the surface represents destruction, is in truth a process of cosmic purification—reflecting the inner journey of the soul through the turbulence of life’s “many waters.” Each stage of the maamer interlaces the mystical, psychological, and practical dimensions of avodah: from the purification of the world and the elevation of the soul through the storms of material existence, to the two levels of *Shabbos* as states of divine rest, and finally to the essential bond formed with the Divine through the performance of mitzvos. It reveals how struggle itself, when sanctified, becomes the channel for rest, and how action—simple, physical mitzvah—touches the infinite Essence of G-d beyond all comprehension.

(א)

“These are the generations of Noach; Noach was a righteous

man...” It is written (Yeshayahu 54:9): “For as I have sworn that the waters of Noach shall no more pass over the earth, so have I sworn that I will not be angry with you.” We must understand why the waters of the Flood are called specifically “the waters of Noach,” and what connection there is between the Flood and anger, that the verse links them together.

It says (Shir HaShirim 8:7): “Many waters cannot extinguish the love, and rivers cannot sweep it away.” Our Sages said that Avraham Avinu prayed that his children be under the yoke of the kingdoms to save them from the judgment of Gehinnom. The meaning is not the burden of taxes or fear of kings, for in the days of David and Shlomo these were greater, but the toil of livelihood.

A harsh yoke of pressure and distress, difficult work engaging all the powers of the mind and heart, until the soul is squeezed out, as it says “he brings his bread with his soul.” All one’s powers are enslaved in anxious thoughts that reach the depth of the soul, confusing the mind and heart completely, until he is shaken from his sense and place.

As it is known, like those who go down to the sea in ships — “they mount up to the heavens, they go down to the depths, they reel and stagger... until all their wisdom is swallowed up.” Thus the distractions of livelihood, which disturb the heart and

אלה תולדות נח איש צדיק כו'. כתוב כי באשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך כו'. ויש להבין למה נקראו מי המבול בשם מי נח דוקא, וגם מה שיכות יש למי המבול לענין הקצף והרוגז שתלה זה בזה.

אבל הנה כתוב מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוהו כו'. דהנה אמרו ז"ל דאברהם עליו השלום בקש שיהיו בניו בעול שעבוד מלכיות לפטורם מדין גיהנום, ואין הפרוש בעול מסים ואימת מלך ושורים, שהרי בימי דוד ושלמה היה יותר, רק הכוונה על טרדת הפרנסה

בעול קשה בלחץ ודחק ובעבודה קשה בכל כלי המוח והלב עד מצוי הנפש ממש, כמו “בנפשו יביא לחמו”, שמשתעבדים כל כחות נפשו במחשבות טרודות ועמוקות, נוגעים עד הנפש, שמבלבלים המוח והלב לגמרי, עד שנועז מדעתו וממקומו

כידוע, כמו יורדי הים באניות, שיעלו שמים ירדו תהומות יחוגו וינועזו עד וכל חכמתם תתבלע. והנה טרדות הפרנסה המבלבלות לנקודת הלב והמוח

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

mind, are called “many waters,” like a person drowning in the sea or a great river.

נקראים “מים רבים”, כמו הנטבע במי הים או נהר גדול.

As it says (Tehillim 69:2): “For the waters have come up to my soul,” and as David said (ibid. 69:16): “Let not the flood of waters sweep over me.”

וקמו שגאמר “כי באו מים עד נפשי”, וקמו שאמר דוד “אל תשטפני שבלת מים” כו'

Nevertheless, it is said: “Many waters cannot extinguish the love.” Meaning, they cannot nullify or uproot the point of divine love — the essential, natural love within every Jew, called the hidden love, found in the innermost point of the heart.

ועכ”א אמר “מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה”, דהיינו שלא יוכלו לבטל ולעקור את נקודת אור האהבה העצמית והטבעית שבכל אחד מישראל, שנקראת אהבה המוסתרת בנקודת פנימית העלם הלב.

As is known, from this hidden love one can come to withstand tests and give up one’s life for the sanctification of the Name, and to return to G-d with true repentance from the depths of the heart — as with Rabbi Avraham ben David, whose soul left him in tears.

כידוע, שמכחה יוכל לבוא בנסיון למסירת נפש על קדוש השם, ולתשובה אמתית מקרב ולקב עמוק עד כלות הנפש ממש, כרבנו הראב”ד שיצאה נשמתו בבכיה.

So too in the Ten Days of Repentance, every person returns with complete repentance from the depth of the heart and weeps in bitterness of soul, for this great love is natural within us, since the soul is a part of G-d Himself.

וכן בעשרת ימי תשובה שכל אחד עושה תשובה שלמה מקירות לבו ובוכה במר נפשו, לפי שאהבה רבה זו היא כמו טבעית ממש בנפשותינו, מצד שרש מחצב הנשמות כי חלק אלוה ממצעל.

As it says: “The candle of G-d is the soul of man,” for the nature of fire is to rise upward and unite with its source, as a flame that rises on its own.

כמו שכתוב “כי נר הוי” נשמת אדם”, וטבע האש לעלות ולפלל למעלה במקור חצבה, כשלהבת העולה מאליה.

As is written close to this: “Its sparks are sparks of fire, a flame of G-d,” referring to this great love which is as fiery sparks — a “flame of G-d.”

וקמו שגאמר בסמוך לזה “רשפיה רשפי אש שלהבת יה”, וקאי על אהבה רבה זו, שהיא פרשפי אש שלהבת יה דוקא

And because it is a “flame of G-d,” therefore “many waters cannot extinguish it.” For although water can naturally extinguish fire, there is a fire that water cannot quench — the divine flame of the soul.

ולחיותה בחינת שלהבת יה, על כן “מים רבים לא יוכלו לכבותה” כלל, דאף על פי שיש בטבע המים לכבות את האש, יש אש שאין המים מכבים אותה כלל, והיא הנקראת שלהבת יה דוקא

It is the light of the divine soul, called a spark from the flame. For when one’s heart burns with the blaze of yearning and cleaving to G-d, this fiery love — the flame of G-d — cannot be extinguished by the “many waters,” the pull of worldly worries.

שהוא אור הנשמה האלהית, שנקראת ניצוץ בניצוץ מן השלהבת, כי באשר מתלהבת בלהב אש התשוקה והדבקות בפרשפי אש האלהית, שנקראת שלהובין דרחימותא, אז אין “מים רבים”, הוא משיכת כל לבו ומוחו בעמק טרדות הפרנסה, מכבים אותה כלל

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

For water extinguishes only physical fire — the natural heat of the body — but the divine fire of the soul, the flame of G-d, cannot be quenched.

On the contrary — it is called “fire that drinks,” for it consumes the waters, as the fire of G-d that fell upon the water which Eliyahu poured upon the altar.

As it is said: “There are six kinds of fire — one that eats but does not drink, one that drinks but does not eat, and one fire that eats fire and drinks water.” This last one is the fire of G-d within the soul, which burns and consumes even the natural heat of the body.

So too, through the divine arousal within the soul in the physical heart, the natural warmth itself becomes refined — as in “My heart and my flesh sing for the living G-d,” and “My soul thirsts for You.”

And as it is written in the Raaya Mehemna: “Bring it out of exile, and it shall be burned with flames of purity.” These are the severe gevurot, the heats of evil lusts from the kelipah.

This happens when the light of G-d does not shine within the souls of Israel and the divine fire within them has no power to burn and consume the evil desire.

Yet proof lies in the verse “Many waters cannot extinguish” — even in exile, the divine flame is never quenched.

This is the meaning of “Many waters cannot extinguish the love”: the light of the divine soul will not darken nor its flame be quenched by the many waters — the distractions of livelihood throughout all one’s days in this world.

And it undergoes no change at all from what it was before being clothed in the physical body — when it was bound and attached above to the Source of its hewing, the living G-d, constantly in love, delight, and sweetness.

לפי שאין המים מכבים רק לאש גשמית, כח חום אש הטבעית, שמקרר ומכבה אותו המים המנגדו, אבל אש האלהית שנגראת שלהבת זה בהתפעלות הנשמה האלהית, לא תכבה מכל מים כו'

אדרבה, נקראת “אש שותה”, ששותה ולוחקת המים, כאש ה' שגפלה על המים שיצק אליהו כו'

וכמאמר “ו' אשות הן, יש אוכלת ואינה שותה, ויש שותה ואינה אוכלת, ויש אש אוכלת אש ושותה מים.” היא אש ה' שבנשמה, ששורפת ומכלה לחם הטבעי גם כן

כמו על ידי התפעלות אלוקות שבנשמה בלב בשר, כחם הטבעי, כמו “לבי ובשרי ירגנו לאל חי”, וכן “צמאה לה נפשי” כו'

וכמו שנאמר ברעיא מהימנא “הוציאוה בגלותא ותשרף בשלהובי טהרא”, שהן גבורות קשות דחם התאוות הרעות דקליפה

זהו באשר אין אור ה' מאיר בנשמות ישראל, ואין כח באש ובניצוץ האלהי לשרוף ולכלות התאנה הרעה

וראיה ממה שנאמר “מים רבים לא יוכלו לכבות”, אפלו בגלותא כו'

ונהו “מים רבים לא יוכלו לכבות” כו', דהיינו שלא תקשה אור הנשמה האלהית, ולא יכבה אורה כלל ממנים רבים דטרדות הפרנסה, בכל ימי חי הבלה בעולם הזה

ואין בה שנוי כלל ממה שהיתה התקשרות אור הנשמה האלהית קדם התלבשותה בגוף החמרי, שהיתה צרורה ודבוקה למעלה במקור הצפה באלקים חיים, בתמידות ברב עז ידידות ומתוקנות

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

In that state, it cleaved wondrously to delight and gaze upon the pleasantness of G-d in the bond of life, with no separation — like a spark drawn to the flame.

באהבה רבה ודבקות נפלאה, ליהנות ולחזות בנעם ה', בצרור החיים את ה' ממש בגורעון העליון או בגורעון התחתון, בלי שום פירוד, בניצוץ הנמשך אחר השלהבת כו'.

So too, after it descends into this world and is clothed in the material body and the tangled cords of “many waters,” its flame is not extinguished, nor is its divine love and cleaving diminished at all.

כך גם אחר שהיא מתלבשת בעולם הזה בחומר הגופני ובחבלי טרדין ד' “מים רבים” כו', לא יכבה גיה ואל תכבה האהבה והדבקות האלהית שיש בה, כמו שהיתה דבוקה למעלה בלי שנוי כלל כו'.

Proof of this is from the righteous and true penitents: even after the soul has been defiled with filth and impurity, its light is never extinguished, and it can rise, be purified, and unite with supreme holiness just as at first.

וראיה מן הצדיקים ובעלי תשובה אמתיים, שגם אחרי שנשמא הנפש החוטאת בכל ללוף ומיאוס, לא יכבה גיה, ויוכלה לעלות ולטהור ולכלל בקדושה העליונה כמו שהיתה בתחלה ממש.

As it is written: “He devises thoughts so that none be banished from Him,” and “The lost shall come...and those that were cast away shall bow to G-d.”

וכמו שכתוב “והשוב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח”, וכתב “ובאו האבדים כו' והנדחים כו' והשתחויו לה” כו'.

As it is written elsewhere on the verse (Malachi 3:6): “I, Hashem, have not changed, and you, children of Yaakov, have not been consumed.” These two ideas are dependent on one another, for “the candle of Hashem is the soul of man,” and as it says, “For Hashem’s portion is His people; Yaakov is the rope of His inheritance.”

וכמו שנאמר במקום אחר על פסוק “אני ה' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם”, דהא בהא תליא, משום ד’ “נר הוי” נשמת אדם”, וכמו שנאמר “כי חלק” הוי” עמו, יעקב חבל נחלתו.

Therefore, just as “I, Hashem, have not changed,” so too “you, children of Yaakov, have not been consumed” — the power and light of the divine soul are never extinguished.

על כן, כמו ש’ “אני ה' לא שניתי”, כך “אתם בני יעקב לא כליתם”, שלא יכלה כח ואור נשמתם האלהית כו'.

Moreover, not only can the “many waters” not extinguish the hidden great love, but on the contrary — through the soul’s descent into this world, being greatly troubled by these “many waters,” it is precisely thereby elevated higher than before.

והנה, מלבד שאין בכח ה’ “מים רבים” הנ”ל לכבות את אור האהבה רבה המוסתרת הנ”ל, אלא אדרבה, על-ידי התלבשות וירידת הנשמה האלהית בעולם הזה, והיא נטרדת מאד בבחינת “מים רבים” הנ”ל, על-ידי זה דוקא תוכל הנשמה לעלות.

It can then reach a level far higher than its first state, after its departure from this world — higher than the level it possessed when it was bound in the bundle of life, in the higher or lower Gan Eden.

ולתגיע למעלה במדרגה העליונה והגבוהה הרבה יותר אחר צאתה מהעולם הזה, דהיינו למעלה הרבה ממדרגת הראשונה כשהיתה צרורה בצרור החיים, בגורעון העליון או בגורעון התחתון.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

For this descent is certainly for the sake of a great ascent, as it says: "The days of our years in them are seventy years," meaning that the days given to man — the soul within the body — in this world, within the realms of nogah, are to enable that great ascent.

לפי שירידה זו ודאי לצורך עליה גדולה היא, וכמו שכתוב "ימי שנותינו בהם שבעים שנה", ד"ימים" נתנו לאדם, שהוא הנשמה בגוף בעולם הזה, בהיכלות דנוגה, שתהיה לה עליה גדולה על-ידי זה כו'.

(ב)

This can be understood from the matter of the waters of the Flood, about which it is said: "As I have sworn that the waters of Noach shall no more pass over the earth." First, we must understand why it calls the waters of the Flood by the name "the waters of Noach," and not "the waters of the Flood," as they are commonly known.

ויוכן זה מענין מי המבול, שעליו אמר "כאשר נשבעתי מעבור מי נח" כו'. ויש להבין תחלה למה קורא למי המבול בשם "מי נח" ולא "מי המבול" כשם.

The explanation is that the name "Noach" can be interpreted as "rest" and "tranquility," for the root of the word "menuchah" (rest) is the same letters as "Noach." As the Targum translates "vayishbos"—"v'noach," meaning "he rested."

אכל הנה פרוש "נח" יתפרש לשון נוחה ומנוחה, שהרי שרש הדבר בענין תבת "מנוחה" הוא אותיות "נח", וכמו תרגום "וישבת"—"ונח" כו'.

And as is written in the Zohar, the main concept of Shabbos is called "tranquility of the spirit" and "tranquility of the soul."

וכמו שכתוב בזהר, בעקר ענין השבת שנקראת "ניחא דרוחא" ו"ניחא דנשמתא" כו'.

In general, there are two kinds of tranquility — the higher tranquility and the lower tranquility — which are called the higher Shabbos and the lower Shabbos, as the Zohar explains in many places.

ויש ב' מיני מנוחה בכלל, אחד "ניחא עלאה" ו"ניחא תתאה", ונקראים "שבת עלאה" ו"שבת תתאה", וכמו שנאמר בזהר בכמה מקומות.

Therefore, it says here twice "Noach, Noach," corresponding to these two kinds of tranquility — and the higher tranquility, the higher Shabbos, is the seventh millennium, called "the day that is entirely Shabbos."

ועל כן אמר כאן בפעמים "נח נח", ב' מיני ניחא הנ"ל, ובחינת "ניחא עלאה" ד"שבת עלאה" הוא "אלף השביעי, שנקרא "יום שכולו שבת

It is called "rest for eternal life," which is the essential tranquility, unlike the lower rest — the lower Shabbos — which is merely rest from labor, as will be explained.

ונקראת "מנוחה לחיי העולמים", שהיא בחינת המנוחה העצמית, מה-שאין כן "ניחא תתאה", "שבת תתאה", היא המנוחה מן המלאכה בלבד, כמו שיתבאר.

(ג)

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

And behold, to understand how it is possible to say and interpret concerning the waters of Noach — that the waters of the Flood are like the tranquility of the spirit of Shabbos, for this reason calling them “the waters of Noach” — we must first understand the essential nature of the waters of the Flood and for what reason and purpose they came.

For truly it is most wondrous — what purpose was there in the punishment of erasing all existence through the waters of the Flood? Surely it was within G-d's power to destroy all flesh in a moment, by word or by famine or by any other form of death and annihilation.

Why specifically did He remove them from upon the face of the earth through the waters of the Flood? Moreover, it would have been just to destroy only those humans who sinned with robbery, violence, and immorality — why was all existence wiped out, including beasts and animals?

And why was there a need for rain and a mighty flood, with great tumult and for such a long time — until the waters rose fifteen cubits above the highest mountains?

But the truth is that the main purpose of the waters of the Flood was not destruction, but to purify the earth from its defilement.

For through the sins and transgressions of humankind upon the earth, the earth itself becomes deeply defiled, as it says: “And the earth was corrupt before G-d, and the earth was filled with violence.”

And when Adam HaRishon sinned with the Tree of Knowledge, he caused the earth to be cursed, as it is written: “Cursed is the ground for your sake... thorns and thistles shall it bring forth for you.”

Also, through the sin of the generation of the Flood, the earth became defiled and utterly corrupted, until G-d cursed and condemned the ground.

Proof of this is from the end of the episode, regarding Noach's offering, where it says: “And Hashem smelled the pleasing fragrance and said: I will not again curse the ground for man's sake,” implying that previously it had been cursed.

והנה, להבין איך יש שיכות לומר ולפרש לענין “מי נח” ד“מי המבול”, שהוא כמו “ניחא דרוחא” דשבת כו', שלזה קורא אותם “מי נח” דוקא. הנה תחלה יש להבין בעקר ענין מי המבול, לאיזה טעם ותועלת היו.

דהנה באמת יפלא מאד, לאיזה טעם היה הענין למחות כל היקום במי המבול דוקא. הלא היה בכח ויכלת ה' להשחית ולאבד כל בשר ברגע אחד, בדבר או ברעב וכהגונא בכמה דרכי מות וכליון.

ולמה דוקא העבירם מעל פני האדמה במי המבול דוקא. ועוד, שלא היה מן הראוי ומן הדין להשחית אלא לאותם האנשים החוטאים בנפשותם, ברעתם הרבה בגזל וזמם ובזמה בלבד, ולמה נמחה כל היקום גם בהמות וחיות כו'.

ולמה הוצרך לגשם ולשטף גדול, וברעש גדול, ובמשך זמן רב כל כך, עד שגברו המים ט"ו אמה למעלה מההרים כו'.

אבל הנה באמת לא היתה עקר הפונה במי המבול אלא לטהר את הארץ מטומאתה.

לפי שכל עונות וחטאים דבני אדם על הארץ, בזאת נטמאת הארץ מאד, כמו שנאמר “ותשחת הארץ לפני ה' ותמלא הארץ חמס” כו'.

ובאדם הראשון כשחטא בעץ הדעת, קלל את האדמה, כמו שכתוב “ארוה האדמה בעבורך... וקוץ ודרדר תצמיח לו” כו'.

וגם בחטא דור המבול נטמאה הארץ ונתקלקלה ביותר, עד שקלל את האדמה ואררה ה'.

וראיה מסוף הענין, בקרבן נח, דכתיב “וירח ה' את-ריח הניחח, ויאמר לא-אספ לקלל עוד את-האדמה בעבור האדם”, משמע שקללה ואררה בתחלה.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

For the earth had been filled with violence and corruption, and became exceedingly defiled — as it is written, “Do not defile the land...” as explained elsewhere.

And since the earth had become impure through the sin of the generation of the Flood, it was necessary to purify it from its defilement — that the spirit of impurity depart from it, which they had drawn into the earth through robbery, theft, and immorality.

And in the future it is written: “And I will remove the spirit of impurity from the earth,” meaning that He will remove the impurity itself, not by a process of purification but by complete elimination.

This will be because the light of Divinity will be revealed in this lowly world, as it says: “And the earth shall be filled with the knowledge of Hashem,” until through the intense revelation of divine holiness, evil will vanish by itself — as wax melts.

Therefore, the material substance of all beings will be completely refined — even harmful and predatory creatures will no longer harm or destroy, as it is known from the verse “And all creations shall fear You.”

But in the time of Noach, G-d had to purify the earth from its defilement through the waters of the Flood, thereby removing the evil that had settled within it.

This is like a person who has become impure through contact with a corpse or similar impurity and immerses in a mikveh of forty se'ah to purify himself.

For the waters of the mikveh, drawn from a flowing spring, are called “pure waters,” which can purify the impure person who immerses in them, as it says: “Only a spring or a cistern...”

And if for an individual's purification forty se'ah of pure water are required, then for the entire earth, there had to be very many waters — that the whole earth, including the highest mountains, be submerged in them.

לפי שְׁמִלּוּאָה הָאֶרֶץ חָמָס וְזָמָה, וְנִטְמָאָה הָאֶרֶץ מְאֹד, (וַיָּכֻזוּ שְׁכָתוֹב “וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת הָאֶרֶץ” כו', כְּמוֹ (שְׁנֵאמַר בְּמָקוֹם אֲחֵר).

וּמֵאַחֵר שֶׁהָאֶרֶץ נִטְמָאָה עַל-יְדֵי חָטָא אֲנָשֵׁי דוֹר הַמְּבּוּל, הָיָה צָרִיד לְטַהֵר אֶת הָאֶרֶץ מִטּוּמְאָתָהּ, דִּהְיִינוּ שְׂיֵצֵא רוּחַ הַטְּמָאָה מִן הָאֶרֶץ, מֵאֲשֶׁר הִמְשִׁיכוּ בָּהּ חָמָס וְגִזְלֵל וְזָמָה כו'.

וְלַעֲתִיד פְּתִיב “וְאֶת רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעֲבִיר מִן הָאֶרֶץ”, שְׂיֵעֲבִיר לְרוּחַ הַטְּמָאָה בְּעֶצְמוֹ, שְׁלֹא עַל-יְדֵי טַהֲרָה, כִּי יַעֲבִירוּ לְגַמְרֵי.

לְפִי שְׂיִהְיֶה גְלוּי אוֹר אֱלּוּקוֹת בְּעוֹלָם הַשְּׁפָל, וַיָּכֻזוּ שְׁכָתוֹב “וּמִלּוּאָה הָאֶרֶץ יֵדְעָה אֶת ה'” כו', עַד שְׁמִמְלָא יִתְעַבֵּר וְיִתְבַטֵּל הָרַע, כְּמוֹ “כִּהֵמָס דּוֹנָג” כו'.

וְלָכֵן יִהְיֶה הַיְדָבְכוּת הַחוּמָר בַּתְּכִלִּית, בְּכָל הָאֲדָם וּבְכָל הַבְּרוּאִים, גַּם הַמְזִיקִים וְהַטּוֹרְפִים לֹא יִרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ כו', בְּיָדוּעַ מִמָּה שְׁכָתוֹב “וַיִּירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים” כו'.

אֲבָל בְּזַמְנֵן נֹחַ, הָיָה צָרִיד ה' לְטַהֵר אֶת הָאֶרֶץ מִטּוּמְאָתָהּ עַל-יְדֵי מִי הַמְּבּוּל, שְׁעַל-יְדֵי זֶה יִבְעַר הָרַע שְׁנִמְשֵׁךְ בָּאֶרֶץ.

וְזֶהוּ כְּמוֹ אִישׁ הַנִּטְמָא בְּטִמְאָת מֵת וּכְהִגּוֹן, שְׂיִטְבּוֹל בְּמִי הַמִּקְוֶה שֶׁל אַרְבָּעִים סָאָה וַיִּטְהַר מִטְּמָאָתוֹ.

לְפִי שְׁמִי הַמִּקְוֶה מִמַּעַן הַנוֹבְעִים נִקְרָאִים “מִיִּם טְהוֹרִים”, שְׂיִכּוּלִים לְטַהֵר אֶת הַטְּמָא הַטּוֹבֵל בָּהֶם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר “אֵךְ מַעַן וּבוֹר” כו'.

וְאִם לִיחִיד הַטְּמָא צָרִיד אַרְבָּעִים סָאָה מִיִּם טְהוֹרִים לְטַהֲרָתוֹ, אֲכֹן לְכָל הָאֶרֶץ צָרִיד לְהִיּוֹת “מִיִּם רַבִּים” מְאֹד, שְׁתִּטְבּוֹל הָאֶרֶץ וְתִתְכַּסֶּה בָּהֶם כְּלָה, גַּם כָּל הַהָרִים הַגְּבוּהִים אֲשֶׁר עַל הָאֶרֶץ כו'.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

This was the purpose of the waters of the Flood in general — to immerse the earth in these pure waters, to cleanse it from its defilement. Therefore, all existence upon the earth was erased in the process.

וזה הנה ענינו מי המבול בכלל, לטבול את הארץ במים הטהורים האלה לטהרה מטומאתה, ועל-כן ממילא נמחה כל היקום אשר על הארץ.

(ד)

However, the simple meaning of the verses indicates that the main intent was to erase all existence, as it says: “The end of all flesh has come before Me,” and in the beginning, Hashem said: “I will blot out man whom I have created... from man to beast and creeping thing,” for “I regret that I have made them.”

ואמנם הפשט מורה שעקר הכוונה הייתה למחות היקום, כמו שכתוב “לד קץ כל בשר בא לפני” כו', וגם בתחלה אמר ה' “אמחה את האדם אשר בראתי” כו' עד “רמש” כו', “כי נחמתי כי עשיתם

Yet, the very act of erasing all existence served only to purify the earth from all abomination of living creatures, after “all flesh had corrupted its way upon the earth.”

ואמנם, מה שמחה כל היקום, והו עצמו רק לטהר את הארץ מכל שקץ דכל חי, אחר אשר השחית כל בשר את דרכו על הארץ כו'

Thus, the waters of the Flood — from the fountains of the deep and the windows of heaven — were like pure waters that cleanse impurity, as in “And I shall sprinkle upon you pure water, and you shall be purified.”

ונמצא שמי המבול, ממעינות תהום וארבות השמים, זה הנה כמו “מים טהורים” ממש, שמתהרים את הטמאה, כענין “וורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם”

And so it will be explained further — and this is sufficient for the understanding.

וכמו שיתבאר, ודי למבין

(ה)

Yet we still need to understand: what is the root of the concept of the purification by the waters of the Flood, and from where did they have the power to purify the earth from its defilement? Why are they called “the waters of Noach,” meaning tranquility?

אף עדין יש להבין, מהו שרש ענין טהרת מי המבול, ומאין יש כח בהם לטהר את הארץ מטמאתה, ולמה קורא אותם בשם “מי נח”, לשון נוחא כו'

The concept of “subjugation under the kingdoms,” mentioned above — that is, the tribulations and anxieties of earning a livelihood — this is what is called “the waters of Noach.” For they have the ability to purify the soul from its impurity.

והנה, ענין “שעבוד מלכויות” הנל, שזהו ענין טרדות הפרנסה, הוא שנקרא בשם “מי נח”, שביכולתם לטהר את הנפש מטמאתה.

Not only that, but through them the soul can ascend far higher than its original source, to become completely included and united in Hashem, the One.

ולא עוד, אלא שתוכל לעלות על-ידי זה למעלה מעלה, ממקור חצבה הראשון, להכלל ולהדבק בה. אהד ממש.

Therefore, the sufferings and pressure of the toil for livelihood — called “many waters” — are worthwhile, for through them the soul rises to so lofty an ascent.

וכדאי הו יסורין ולחץ דטרדות הפרנסה, שנקראים “מים רבים”, כדי שתעלה על-ידי זה בעליה גדולה כזאת כו'

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

This comes through profound bitterness, humility, and deep submission — even confusion and the dispersion of one's energies — until the pressure and distress reach the very soul.

This itself is the process of purification, which refines and cleanses the soul — elevating it to a great and true ascent that it could never have reached by its own strength, only up to its initial source.

A parallel to this can be understood from the immersion of the soul in the River of Fire, which causes it great pain and torment in order to purify and refine it — enabling it to enter Gan Eden and receive the divine radiance.

Without this immersion, the soul cannot ascend, and thus such great suffering is worthwhile, for it allows the soul to reach the level of receiving the radiance of the Shechinah in Gan Eden — “according to the pain is the reward.”

(As it is said of “Acher”: “Better that he should be judged and then enter the World to Come.”) So too, the hardships of worldly toil are worthwhile, for through them the soul rises even higher than its original source.

For this reason the soul descended into this world — this descent is for the sake of a greater ascent, as explained above.

(ו)

And this is the reason why Avraham Avinu, peace be upon him, requested that subjugation under the nations serve in place of the punishment of Gehinnom.

For the punishment of Gehinnom only purifies and refines the sinful soul so that it may ascend back to its original source in Gan Eden, where it had been at first.

Therefore, Avraham requested that the yoke of worldly labor — the toil and anxieties of livelihood — serve instead, for through it the souls would ascend to a far higher level than their first source.

והיבנו על-ידי בחינת המרירות והשפלות והכנעה עצומה, וגם בלבול ופזור הנפש ביותר, עד שיגיע עד הנפש מדחק ולחץ עול שעבוד הפרנסה.

הרי זהו עצמו ענין הטהרה, שמטהרת ומזככת את הנפש, להעלותה בעליו גדולה באמת, אשר לא היתה מגעת מצד כחה עצמה רק למקור חצבה בתחלה לבד כו'.

ודוגמה לדבר זה יבנו מענין טבילת הנשמה בנהר דינור, לצערה בצער וענוי גדול כזה, כדי שתזדכה ותטהר על-ידי זה, ותוכל לעלות לגן עדן לקבל אור נזיו האלוקי.

ובלי טבילה זו אי אפשר לה לעלות, וכדאי יסורים גדולים כאלו שתסבול הנפש כדי שתוכל לבוא למדרגת קבלת גלוי זיו השכינה בגן עדן, ולפום צערא אגרא כו'.

וכמו שאמרנו בעבר “מוטב דלידייניה ולייתי לעלמא דאתי” כו'.) וכן כדאי יסורים קשים דעול שעבוד פרנסה, כדי שתעלה על-ידי זה במעלה ומדרגה גבוהה יותר ממקור חצבה.

ולזה ירדה הנשמה בעולם הזה, שירידה זו לצורף עליה היא, כנזכר לעיל, ודי למבין.

וזהו הטעם שבקש אברהם אבינו עליו השלום שיהיה שעבוד מלכיות במקום עונש הגיהנם.

לפי שעונש הגיהנם אינו מוכף ומטהר רק לנפש החוטאת, שתוכל לעלות למקור חצבה בגן עדן שהיתה שם בתחלה כו'.

ועל-כן היתה בקשתו להיות על טרדות פרנסה, שעל-ידי זה יהיה עליה הנשמות למדרגה העליונה ביותר, ממקום חצבם הראשון, שהיה להם קדם בואם לעולם הזה.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

This follows the principle explained above — that the “waters of Noach,” called “many waters,” are in fact the “pure waters,” as it is said: “And I shall sprinkle upon you pure water and you shall be purified.”

This purification is far greater than that of the fire of Gehinnom, because these waters come from an exceedingly lofty and exalted source (as will be explained), just like the purification of the earth through the waters of the Flood mentioned earlier.

They are like the purest and cleanest waters that wash and refine, removing all filth and stubborn grime, as it says: “When Hashem shall wash away the filth...”

Do not read it “אם” (if), but “אם תבא האם ותקנה” — referring to the Supernal Mother (Binah), which is the source of this purification, for it is from Binah Ila’ah.

Therefore, they are called “the waters of Noach,” from the expression “rest and tranquility of the spirit,” for through them the soul is elevated to the highest state, as will be explained with G-d’s help.

מטעם הנזכר לעיל, ד’ מי נח” שנקראים “מים רבים”, הן הנקראים “מים טהורים”, כמו שנקאמר “וְנִקְחְתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם אֶתְכֶם” כו’.

שהיא טהרה גדולה הרבה יותר מטהרת אש הגיהנום, להיות שהמים האלו באים ממקום גבוה מאד נעלה (כמו שיתבאר), וקטהרת הארץ ממי נח כנזכר לעיל, וכמו שיתבאר.

וכמו המים הטהורים והנקיים ביותר שמרחצים ומזככים ומנקים כל פסלת ולכלוך קשה כו’, כענין “אם-רחץ ה’ את-צואת” כו’.

אל-תקרי “אם” אלא “אם תבוא האם ותקנה” כו’, שהוא מבחינת בינה עילאה כו’.

ולזה נקראו “מי נח” לשון “ניחא דרוחא”, להעלותה במעלה עליונה ביותר, כמו שיתבאר בעזרת הבורא, ודי למבין.

(ז)

Yet it seems difficult to understand why the toil for livelihood is considered a punishment — such harsh suffering — merely to purify the soul. For from earliest times, man needed to work in the field and home to obtain his food, as it says: “By the sweat of your brow you shall eat bread.”

Even in the times of the Beis HaMikdash they worked in fields, vineyards, and with flocks and cattle. And if one claims it refers to the subjugation of exile — the burden of taxes — in the days of Israel’s kings they too gave a tenth of their possessions.

But the matter is that there is truly a great difference between the livelihood that Israel had when they were on their own land, in Eretz Yisrael, and the livelihood in exile, in the Diaspora.

אף לכורה יש להבין בגוף הענין, למה נקראו טרדות הפרנסה עונש ויסורים קשים כל כך רק לטהר את הנפש. הלא מימי קדם היה אדם צריך לעבוד עבודה בשדה ובבית לטורף מזונו, כמו שאמר “בזעת אפך תאכל לחם”.

וגם בזמן בית המקדש היתה עבודתם בשדות וכרמים ובמקנה צאן ובקר כו’, ואם הפונה בשעבוד גלויות בעול מסים כו’, הלא בימי מלכי ישראל היו נותנים המעשר מנכסיהם כו’.

אבל הענין הוא, דבאמת הפרש גדול הוא בין הפרנסה שהיתה לישראל בהיותם על אדמתם בארץ ישראל, לזמן הגלות בחוץ לארץ.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

In the time of the Beis HaMikdash, each person sat peacefully “under his vine and fig tree” — this being the main praise of Eretz Yisrael, called “a land flowing with milk and honey,” meaning that all the goodness of its fruit flowed forth of itself.

They required no labor or toil at all, no dispersion of soul, nor any confusion of mind or heart; they were free from distraction for the service of Hashem.

Their trust in Hashem, the One Who grants blessing and bounty to the land, was strong — for it is “a land that Hashem your G-d watches over,” with no barrier separating the divine spirituality from its material flow.

This was like the abundant blessing in the deeds of the Patriarchs, for they were given a taste of the World to Come, as explained elsewhere.

For the flow of blessing in Eretz Yisrael did not come through the intermediacy of the constellations, as in the lands of the nations, which Hashem has apportioned to them.

But exile from the land — the scattering of Israel among the nations — means that their sustenance must now come through the realm of Asiyah of Noga, through the constellations which receive from the external residue of the Ofanim.

This is the reason for the great turmoil and depth of anxiety in the heart and mind — that each person must engage his whole mind and heart in deep pressure and difficulty to obtain his livelihood.

For the flow of sustenance now comes clothed in the coarse garment of Noga — this is what is called the “subjugation of exile,” through the realm of Asiyah of Noga.

(This is the primary concept of the exile of the Shechinah in Asiyah during the time of exile, as explained elsewhere.)

This is the subjugation of the divine soul — forced to engage in the needs of the physical body, to obtain bread to eat, etc., in great dispersion of the soul — which are called “many waters,” as mentioned above.

דבזמן הבית היה איש תחת תחת גפנו ותחת תאנתו, שזה כל עיקר שבחה של ארץ ישראל, שהיתה נקראת “ארץ זבת חלב ודבש,” פירוש — זובת מעצמה כל טוב פרי הארץ.

כלי הצטרפות כלל לשום גניעה וטרדה בפזור הנפש כלל, ולא היה שום בלבול ועמל במוח ובלב, עד שהיו פנויים מכל טרדה לעבודת ה'.

וגם היה בטחונם חזק בה' הנותן שפע וברכה בארץ, כי היא “ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה” כו', (כלי מסוד מפסיק כלל מן הרוחניות האלוקית אל הגשמיות, רק בחינת “פרוקתא קלישתא” כמו (שכתוב בזהר).

כעין מה שהיתה ברפת ה' מרובה במעשי האבות, מפני שהטעמן מעין העולם הבא, כמו שנאמר במקום אחר.

לפי שלא היה השפע הולך בארץ ישראל עלידי אמצעות דמזלות, בארץ העפנים שבחוץ לארץ, שחלק ה' אותם כו'.

אבל ענין הגלות מן הארץ, והוא מה שנתפזרו ישראל בארץ העפנים, שצריך לבוא עליהם השפע עלידי עולם העשיה דנוגה, שהן המזלות, שמקבלים מחיצוניות שמרי האופנים כו'.

וזהו ענין סבת הטרדה הגדולה בעמק הלב והמות, שצריך כל אחד ואחד להטריד כל מוחו ולבו בעול לחץ ודחוק גדול, עד שימצא טרף מזונו.

מפני שבא השפע בהתלבשות דלבוש שק דנוגה כו', וזהו הנקרא “שעבוד גלויות” דעשיה דנוגה כו'.

והוא עקר ענין גלות השכינה בעשיה בחו"ל בזמן (הגלות דוקא, כמו שנאמר במקום אחר).

וזהו שעבוד הנפש האלוקית להתעסק בצרכי הגוף הגשמיים, “לקחם לאכול” כו', בפזור הנפש מאד, שנקראים “מים רבים” כנזכר לעיל, ודי למבין.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

(ח)

And behold, the reason that through the pain of worldly anxieties — the exhaustion of the soul, called “many waters” — the soul can ascend higher than its original state when it was bound in the bond of life in Gan Eden,

is because of the advantage of light that comes from darkness — as is known from the saying, “Better one hour of repentance and good deeds in this world than all the life of the World to Come.”

For when darkness is transformed into light, it surpasses the light itself, since the source of darkness is far higher than that of light (as will be explained).

This is also why penitents are greater than the completely righteous — for in the place where penitents stand, the perfectly righteous cannot stand.

The same applies here regarding the toil of livelihood, called “many waters.” For it is known that in the world of Asiyah, sustenance descends through the constellations, which receive from the external residue of the Ofanim.

“One level above another,” and through them the flow of physical sustenance for all plant, animal, and human life descends, as it is said: “There is no blade of grass below that does not have a mazal above that strikes it and tells it, ‘Grow.’”

Likewise, “a mazal gives wisdom, a mazal brings wealth,” and so forth. Yet all this flow that comes through Asiyah is only the external and posterior aspect of Malchus of Malchus of Asiyah.

(As when Rabbi Akiva laughed upon seeing the great city of Rome full of worldly pleasures, saying: “If this is the reward for those who transgress His will...” — for it bears no comparison at all to the inner light and divine flow of Gan Eden.)

ואמנם הנה הטעם שעל-ידי צער טרדות הפרנסה במצוי הנפש, שנקרא “מים רבים”, הוא שתוכל הנשמה לעלות למעלה יותר ממדרגתה הראשונה, שהיתה בגן עדן צורה בצרור החיים כו'

הנה זהו מצד יתרון האור מן החשך דוקא, כידיע בטעם שאמרו “דיקה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מקל חיי העולם הבא

לפי שיש יתרון האור מן החשך כשנקה לאור, הרבה יותר מגופו של אור, לפי ששרש החשך למעלה הוא גבוה הרבה מבחינת האור (כמו שיתבאר).

ונהו גם הטעם שבעלי תשובה גדולים מצדיקים גמורים, עד שבמקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם

וכן הוא גם כאן בענין טרדות הפרנסה, שנקראים “מים רבים.” להיות ידיע דעולם העשיה מתלבשים במזלות, והמזלות מקבלים מחיצוניות שמרי האופנים.

וכן “גבוה מעל גבוה” כו', ועל-ידיהם נמשך שפע דצח”ם הגשמיים, עד שאמרו “שאיין לה עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה שמכה אותו ואומר לו גדל.”

וכן “מזל מחכים ומזל מעשיר” כו'. ואף כל מקור השפע דעולם העשיה שמקבלים מהאופנים הוא רק בחינת אחרונים וחיצוניות דמלכות דמלכות דעשיה.

ובכו ששחק רבי עקיבא באשר ראה כרך גדול של רומי מלא תענוגי העולם הזה, ואמר “אם לעוברי רצוני כן” כו', לפי שאין זה ערך כלל לכל לגבי פנימיות האור והשפע האלוני שגגן עדן הארץ כו'.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

That is, all this flow is only from the last forty-eight combinations of the Divine Name Elokim — as it says: “G-d reigns over the nations.” For His sovereignty rules over all.

As it says: “Your kingdom is a kingdom over all worlds,” meaning that the radiance and glory of His kingship spreads into all worlds — this radiance is their source of existence from nothingness into being.

Moreover, this radiance and illumination that vitalizes all worlds is itself only a reflection — merely an external ray — from the essence of the Infinite Light, blessed be He, corresponding to the final letter hei of the Divine Name Havayah of Atzilus.

As it says, “When they were created — with a hei He created them,” and “the five outlets of the mouth,” as written in Sefer Yetzirah, referring to the twenty-two letters and their combinations through the “word of Hashem” and the “breath of His mouth.”

Just as the letters of speech are only like the inanimate level and are of no comparison at all to the letters of thought, emotion, and intellect,

so too, when a person contemplates deeply how distant the source of all life and sustenance of this world is, even compared to a single letter of Divine speech or thought,

for the source of all worldly vitality — the constellations — is but the refuse and outermost husk resulting from innumerable contractions of the final letter combinations, which have no comparison whatsoever to the essence of His Kingship,

and he reflects well how the life of his soul is bound and clothed within the coarseness and darkness of the kelipas nogah — the constellations — where Divinity is utterly concealed, as it is written: “I clothe the heavens with blackness, and sackcloth is their covering,”

which is called the “sackcloth covering” — the most concealing garment — and yet all his life and heart are drawn daily after material existence,

דהיינו רק ממ"ח צרופי האחרונים דשם אלקים, והוא מה שנקרא “מלך אלקים על גוים” כדוד, לפי שמלכותו יתברך בכל מושלה.

וכמו שנקרא “מלכותך מלכות כל עולמים”, שמתפשט הארה וזיו כבוד מלכותו בכל העולמות, ומאור וזיו זה הוא מקור התהוותם מאין ליגש.

וגם אור וזיו זה המהנה כל העולמות אינו אלא הארה בעלמא מעצמות אור אי-סוף ברוך הוא, שאינו רק ה"א אחרונה דשם הוי" דאצילות.

כמאמר “בהפראם — בה"א בראם”, והן “ה” מוצאות הפה” כו', כמו שכתוב בספר יצירה, וקבעו בפה כו', שהן כ"ב אותיות וצרופיהן שפ"דבר ה'”.

וכמו שאותיות הדבור אינם רק בחינת דומם וכלא חשיבי ממש לגבי אותיות המחשבה והמדות והשכל כו',

וכאשר ישכיל אדם ויתבונן בזה בעומק דעתו, איך וכמה שרחוק ערך מקור השפעת כל חיי העולם הזה, לגבי אות אחת מדבור ומחשבה עליונה,

שפי מקור כל חיי העולם הזה, שהן המזלות, הוא רק פסלת וחיצוניות הבא בהשתלשלות וצמצומים רבים מצרופי אותיות האחרונות ביותר, שאין להן ערך, כלל לגבי עצמות מדת מלכותו יתברך.

ויתבונן היטב איך שחיי נפשו קשורים ומלוכבשים בגסות וחשך דקליפת נוגה, שהן המזלות, ששם הוא הסתר אלוהות בתכלית, כמו שכתוב “אלביש שמים קדרות ושקי” כו'.

שנקרא “לבוש שק” המסתיר ביותר, וכל נפשו ולבו, כל הנמים נמשכים אחרי חיי העולם הזה הגשמיים.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

then surely his soul will be bitter within him for abandoning Hashem — the Source of all supernal life — to pursue futility, as it is written: “Behold, nations are as a drop... and as dust on the scales,” and “They have forsaken Me, the source of living waters, to hew for themselves broken cisterns.”

These are the forces of nogah — for truly “not so is the portion of Yaakov, for Hashem is his portion,” and “there is no mazal for Israel.”

From this the Sages derived that Jews in the Diaspora are called “idol worshipers in purity,” since they are in lands over which Hashem has apportioned celestial powers to the nations.

When Jews invest their entire soul in the coarse “sackcloth garment” of nature — chasing livelihood through mental and emotional struggle — this is essentially like idol worship, bowing to stone, for it makes the secondary into the primary,

since all these forces are but tools — “like the axe in the hand of the hewer.” Therefore, one must awaken intensely to break free from this thick darkness through the fiery longing of the heart that comes from deep bitterness.

(As explained elsewhere regarding the Egyptian exile, where it says, “And they embittered their lives” — this refers above to the collective soul of Israel — “with hard labor,” symbolizing the toil and pressure of livelihood in our time.)

From this intense awareness of the soul’s distance from Hashem, through its descent into such profound darkness, the soul can rise to cleave to Hashem Himself — above even the radiance and light of the level of Malchus, the source of the soul’s origin.

הנה ודאי יתמרר נפשו ביותר על עזבו את ה' מקור כל החיים העליונים, ללכת אחרי ההכל, כמו שכתוב “הן גוים כו' וכשחק מאזנים” וכתוב “אותי עזבו מקור מים חיים להצוב להם בארות נשברים אשר”, “לא יכילו כו'”,

שהן העצמות דנוגה, שבאמת “לא כאלה חלק יעקב, כי חלק ה' עמו” כו', ואין מזל לישראל כידוע

ומזה הטעם גזרו אומר, שישראל שבחוץ לארץ נקראים “עובדי עבודה זרה בטורה” כו', שבחוץ לארץ דוקא, מטעם שחלק ה' אותם לכל העמים כו'.

וכאשר ישראל ממשיכים כל נפשם בהתלבשות דלבוש שק דטבע, לרדוף אחר הפרנסה בטרדות הנפש כנ"ל, זהו ממש כעובד עבודה זרה המשתתף לה, לאבן כו', מאחר שעושה מן הטפל עקר

שהרי אינם רק פגזון ביד החוצב בו כידוע, ולזאת יתעוררו מאד לצאת מן החשך הגס הזה בגדל רשפי אש התשוקה הנפלאה על-ידי המרידות העצומה

פעננו המבואר במקום אחר בגלות מצרים, שנאמר “ויתמררו את חייהם” דפנסת ישראל למעלה כו', “בעבודה קשה” כו', שהוא עכשו שעבוד ולחץ (הפרנסה כידוע)

מצד גדל עצם הרחוק מה' בירידת הנפש בחשך גדול כזה כו', ועל-ידי זה דוקא תוכל הנפש לעלות ולבא לדבק בה' אחד ממש, שלמעלה גם מזיו ואור דבחינת המלכות, מקור מחצב הנשמה כו'.

(ט)

To explain why it is written “And behold, it was very good” — how can death and evil be called “very good,” even greater without limit than the “good” of the Angel of Life?

ובאור הענין למה נקרא “מאד טוב” — איך הקמת והרע נקראים טוב מאד, בלי גבול, הרבה יותר מן הטוב דמלאך החיים כו'.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

This is the second meaning in “the advantage of light from darkness.” What was explained earlier — that the advantage comes when man escapes darkness — is not the plain sense of the verse.

For the verse implies that the advantage of light comes specifically *from* the darkness itself. Yet according to the earlier explanation, darkness is only an external cause — the distance that arouses the soul’s yearning to return upward.

Therefore he attains a stronger longing to cleave to the Essence of G-d Himself — a light greater than the “light of the righteous.” Yet this is not the verse’s intent; this describes light born *after* darkness, not *within* it.

The second meaning, however, is that the “advantage of light from darkness” means not that light prevails *over* darkness, but that there is a greater light *within* darkness itself.

This happens when the darkness itself is transformed into light, as stated in the Zohar many times — that this is the ultimate purpose of Torah and mitzvos and the essence of teshuvah: to turn darkness into light and bitterness into sweetness.

“He who does not transform darkness to light,” says the Zohar, “is missing the essence.” For when the utter evil of the animal soul — the “serpent’s skin” — is reversed,

whose root is in the holy serpent — the aspect of *mah* (self-nullification) itself — as it is written, “See, I have set before you today life and good, death and evil.”

When the sitra achra is subdued through complete repentance — transforming the darkness of the kelipah from evil to good — this itself ascends higher, to transform even the hidden supernal darkness into revealed light, far beyond the light itself.

הנה זהו ענין הטעם הבית בענין ופירוש “יתרון האור מן החשך” דוקא, דהנה מה שמבאר למעלה בפירוש “יתרון האור מן החשך” אינו עולה לפה כפי פשוטו,

שהרי משמעות פשוט המקרא, שיש יתרון האור מגוף החשך עצמו דוקא. ולפי הנ"ל, אין החשך הגם דקליפת נוגה אלא גרום בעלמא, שעלידי שנתרחק האדם בחשך זה הגם, לזאת תגדל נפשו בכח גדול, לצאת ממנו כו',

ועליכן יבוא לתשוקה גדולה יותר לעלות במהותו ועצמותו יתברך ממש, שנקרא אור גדול יותר מאור הצדיקים. ואף אין זה “יתרון האור מן החשך” עצמו, אלא מחמת הציאה מן החשך כו'.

אבל הפירוש הבית ב“יתרון האור מן החשך” — לא שיש יתרון לאור על החשך, אלא להפכה, שיש יתרון לאור בחשך עצמו יותר מן האור.

והנה באשר נהפך החשך עצמו לאור כו', כמו שכתוב בזהר בכמה דוכתא, שזהו תכלית התורה והמצוות והעקר בתשובה — שהוא להפכה תשובה לנהורא ומרירו למתיקא.

ומאן דלא מהפיד תשובה כו'. והענין הוא, באשר נהפך הרע גמור דנפש הבהמית, דקליפת נוגה — משכא דחניא,

ששרשו בנחש הקדוש ממש, שנקרא מ"ה ממש, וכמה שכתוב “ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע” כו'.

וכאשר אתפכא סטרא אחרא בתשובה שלמה, להפכה תשובה דקליפה מרע לטוב — הרי זהו עולה למעלה גם כן, להיות בחינת היפוך חשך והעלם העליון, לבוא לידי גלוי אור שהוא למעלה הרבה מן (האור עצמו) כמו שיתבאר.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

This is the meaning of “very good” — when death and evil themselves are transformed into good, a level far higher than good itself, just as light that emerges from darkness surpasses the original light.

וזהו שנקרא “מאד טוב,” כשנהפך ממנות ורע עצמם לטוב — שהוא הרבה עליון יותר מן הטוב בעצמו, כמו שיש יתרון האור מן החשך העליון כשנהפך לאור, הרבה יותר מן האור עצמו כו' ודל"נ

(י)

To understand the reason and root of these matters: It is known that the root of the animal soul (nefesh habehamis) is far higher than the root of the divine soul (nefesh ha'elohis).

ולקבין טעם ושרש הדברים, הנה ידוע ששרש נפש הבהמית גבוה הרבה יותר למעלה משרש נפש האלקית

For the root of the animal soul derives from the seven primordial kings of Tohu that preceded the world of Tikkun, as it is written: “These are the kings... before a king ruled over the children of Israel.”

לפי ששרש הנפש הבהמית הוא מבחינת ז' מלכים קדמאין דתוהו, שקדם לבחינת התיקון, וכמה שכתוב “ואלה המלכים...” כו' “לפני מלך מלך לבני ישראל” כו'

And although through the breaking of the vessels (sheviras hakeilim) 288 sparks fell from these seven kings — of whom it is said, “He reigned and he died,” for one who falls from his level is called “dead” —

ואף-על-פי שבשביירת הכלים נפלו רפ"ח ניצוצין מבחינת ז' מלכים, שנאמר בהם “וימלוך וימת,” דמאן דנפיל מדרגיה אקרי מיתה כו'

until there came to be the chambers of kelipas nogah below — the state of utter darkness — nevertheless, in their root, before the shattering, they stood at a vastly higher level than the realm of Tikkun.

עד שנתהוו היכלות דקליפת נוגה למטה מטה ביותר, שנקרא חשך גמור, מכל מקום, הרי בשורשם, כמו שהיו קודם השביירה, הן במעלה ומדרגה עליונה, הרבה יותר מבחינת התיקון

For they are in the aspect of the supernal gevuros, the level of “ban” — the sefirah of Malchus in its strongest form — which corresponds to the “ten crowns” of the nekudos, as explained elsewhere.

להיותם בבחינת גבורות עליונות, דבחינת ב"ן כו', (והוא בבחינת הכתרים, שהן י' נקודות דבחינת נקודים פידוע ומבואר במקום אחר

The root of the divine soul, however, derives from the Name “Mah” of Tikkun, which is below the lights of Tohu that preceded it — those being exceedingly intense and forceful lights (“oros takifin”).

וידוע, דשרשו של נפש האלקית הוא מבחינת שם מ"ה דתיקון, שלמטה מבחינת האורות דתוהו, שקדם לבחינת התיקון, (שנקראים “אורות תקיפין” וחזקים ביותר כו')

This explains why we see that even when the sparks of Tohu have fallen to the lowest levels — in animals and beasts, that is, the animal soul within man — they nevertheless possess extraordinary strength to overpower the divine soul.

ולזה הטעם אנו רואים גם כי בירידות ונפילות הניצוצות דתוהו למטה מטה, כמו הבהמות והחיות — דהיינו נפש הבהמית שבאדם — יש לה תגברת, וכח גדול ביותר, להתגבר על הנפש האלקית

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

To bring it down from its holiness and make it sin in impurity, as our Sages said: "A man's inclination grows stronger every day, and if not for Hashem's help, he could not overcome it."

For its root is from the seven kings of Tohu, whose lights were mighty and forceful — much stronger than the lights of Tikkun — as it is written of them, "And he reigned," for kingship implies power and exaltation.

(Just as animals and beasts possess greater physical strength than man.) The most severe gevuros that fell from these seven kings became the life-force of destructive and predatory creatures, and in humans — brazen, violent people.

Moreover, we see that man receives his life-force from the plant and animal kingdoms — from grain and from the flesh of animals — and without them, he cannot live or exist.

Thus, vegetation and animals provide vitality to man; he is not complete without them. And they, in turn, do not require man for their sustenance.

(Although man was given dominion to eat and elevate them, as he is created "in the image of G-d," nevertheless it remains true that he receives vitality from them — for in their supernal root, the plant and animal realms are higher than the human.)

For the plant, animal, and inanimate realms can exist without man, but man cannot live without consuming them.

Rather, the reason is that the root of man is from the world of Tikkun, while the root of the animals is from the world of Tohu, which preceded Tikkun — lights that are stronger and more forceful, as mentioned above.

This is also why an animal sacrifice atones for the human soul that sinned, even though the human offers the animal.

להורידה מקדושתה ולהחטיאה בכל טומאה, כמאמר "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ואם לא יהיה הקדוש-ברוך הוא עוזרו, לא יכול לו" כו'

לפי ששרשה מז' מלכים דתוהו, שהן אורות תקיפים וחסדים הרבה יותר מבחינת אורות דתיקון, שהרי נאמר בהם לשון מלוכה, כמה שכתוב "וימלך בלע" כו', וכל מלוכה היא בבחינת תקף דכח גדול ובהתנשאות יתירה כו'

וכמו שיש פה חזק לבהמות והחיות על האדם כו'). ובחינות גבורות היותר קשות שנפלו מז' מלכים — הן הן חיות המזיקים והטורפים כו', (ובבני אדם — הן העצי פנים ביותר וגזלנים כו').

והנה גם מזה הטעם אנו רואים, שהאדם מקבל שפע חייתו מן הצומח — דתבואה, ומן החי — כבשר בהמה, ובלעדיהם לא יחיה ויתקיים.

הרי הצומח והחי משפיעים חיות לאדם, ואין לו שלמות זולתם. והצומח והחי אינם צריכים לקבל שפע מהאדם.

ואף-על-פי שנתן לאדם כל החי והצומח לאכול, לפי שהוא למעלה מהם ויכול להעלותם, להיותו בבחינת אדם בצלם אלקים, אבל גם זה אמת, שהצומח והחי מחיים אותו, וכמאמר "עד דלא אכילנא בשרא דתורא כו'", לפי ששרשן של דומם, צומח, חי, (ומדבר — הצומח והחי גבוהים מבחינת מדבר כו').

שהרי הצומח והחי והדומם יוכלו להתקיים בלעדי האדם, והאדם לא יתקיים בלא אכילת צומח וחי

אלא צריך לומר, מפני ששרש האדם בבחינת התיקון, ושרש הבהמות בבחינת התוהו, שקדם לתיקון, שהן אורות חזקים ותקיפים יותר, פנפנר לעיל.

וזהו גם-כן הטעם, שקרבן בהמה מכפר על נפש האדם החוטאת, אף-על-פי שהאדם מקריב מן הבהמה כו'

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

And this too is the reason that sacrifices are called “a pleasing fragrance to Hashem” — for they draw additional light and intellect to man from the Name Mah of Tikkun.

וזהו גם כן הטעם, שהקרבנות נקראים “ריח ניחוח להנחה,” דשם מ"ה דתיקון, שהוא תוספת אורות ומוחין לאדם דאצילות.

This is the essence of the birur (refinement) of the 288 sparks through the mitzvos done with physical matter — even though the wisdom of Mah does the refining, their root lies higher than Mah itself, in the world of Tohu.

וזהו כל עיקר ענין הביורורים דרפ"ח, דמעשה המצוות בדומם, צומח, חי גשמיים, אף על פי דבתכמה דשם מ"ה אתפרישו, אבל שרשם למעלה משם מ"ה. המברר, והוא בבחינת התהו שקדם לתיקון כו'.

Proof of this is from man's creation — “Back and front You have formed me”: back, to the work of creation; front, to the making of man.

וראיה לזה ממעשה בראשית, שנאמר “אחור וקדם צרתני” — אחור למעשה בראשית

“Back” refers to the six days of creation, “front” to “Let us make man.” Thus man was created last, while animals and beasts preceded him, as it says: “Let the earth bring forth living creatures.”

הוא מ“אחור” — למעשה בראשית, והאדם “מפנים,” מ“מ” — למעשה אדם, “שהוא אחרון למעשה בראשית, והבהמות והחיות קדמו לו, כמאמר “תוצא הארץ נפש חיה” כו'.

As the Sages said, “Even the mosquito preceded you.” Although man is first in thought — in the inner, essential Divine intellect — he was last in deed.

וכמאמר “דאפילו יתוש קדמך” כו', אף על פי שקדם הוא למעשה בראשית מצד נשמתו, שהיא למעלה מכל המעשים דמעשה בראשית, והיא במחשבה הפנימית והעצמית כו'.

This, then, is the reason for the soul's descent into a body — for the sake of ascent, to rise higher than its original root.

וזהו טעם ירידת הנשמה בגוף, לצורך עליה דוקא, למעלה ממקורה הראשון.

This ascent comes specifically through the soul's enclothing within the animal soul, whose root is from Tohu — higher than the soul's root in Tikkun — for through this it ascends to the lofty level of pre-shattering Tohu, above Mah of Tikkun.

והנינו על ידי התלבשות הנשמה בנפש הבהמית דוקא, ששרשה בבחינת התהו שלמעלה משרשה של הנשמה, שהיא בבחינת התיקון; על ידי זה דוקא מתעלה לבחינת התהו כמו שהיה קודם השבירה, שהוא למעלה הרבה מבחינת שם מ"ה דתיקון.

There is thus added great light and strength to the soul — as with the nourishment from plant and animal, or the offering of a beast as a “pleasing fragrance,” as explained above.

ונתוסף כח ואור גדול בנשמה, (כמאכל דצומח וחי (שמימים לאדם, וכקרבן בהמה ל“ריח ניחוח” כנ"ל).

Therefore, this great elevation of the soul, beyond its own root in Tikkun, comes through its enclothing in the animal soul and in worldly matters — in the toil and pressure of livelihood called “many waters.”

ואם כן, עליה גדולה זו לנשמה, למעלה משרשה בבחינת התיקון, היא על ידי התלבשותה בנפש הבהמית ובעניני העולם הזה, בטרדות הפרנסה ביותר, שנקרא “מים רבים” כנ"ל; על ידי זה מתעלה למעלה משרשה כו'.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

And although the soul itself requires no rectification — for it is taken from the world of Tikkun — still, its descent is for the purpose of refining the garments of nogah, namely the animal soul.

As it is written, “When a man brings an offering from the animal” — for Mah of man refines Ban of Tohu. Yet after this refinement, the animal raises man himself to a higher level — to the Tohu beyond Tikkun.

ואף-על-פי שהנשמה מצד עצמה אינה צריכה תיקון, פי הרי נלקחה מעולם התיקון, ולא ירדה אלא לברר ולתקן ולבשוי נוגה, שהוא נפש הבהמית

גם זה אמת, כמה שכתוב “אדם כי יקריב... מן הבהמה” כו', דמ"ה דאדם מברר לב"ן דתוהו; אבל לאחר הפירור והתיקון, דאדם לבהמה, מעלה לאדם למעלה משרשו בבחינת התהו שלמעלה מתיקון כנ"ל.

(יא)

However, this applies specifically when the darkness and evil of kelipas nogah are transformed into light — as through the bitterness from distance caused by the “many waters” mentioned above.

For this itself is the essence of true teshuvah — that the evil itself becomes good, as in the repentance of Rabbi Abahu (Berachos 34b).

Then there is the “advantage of the light that comes from the darkness” — when the 288 sparks rise to their source in the realm of Tohu, called “darkness is His concealment.”

This is the level of the concealment of the supernal light which itself becomes revealed — and it is a light far greater than the light that emerges after the concealment.

As it is written, “And the earth was tohu... and G-d said, ‘Let there be light,’” for the light came from the darkness itself.

But without true teshuvah — when the darkness is not at all transformed into light — the soul remains below, clothed in the “sackcloth” of kelipas nogah, called complete darkness.

Yet through teshuvah — the subduing and transformation of the sitra achra from darkness to light below — the soul ascends higher than its original source.

It rises to the light of Tikkun by virtue of the advantage of the light from the primordial darkness — higher even than the light of wisdom in Tikkun.

אף הנה זהו דוקא באשר נהפך החשך והרע דקליפת נוגה לאור, כמו על-ידי המרירות מן הריחוק ששל-ידי “מים רבים” הנזכר לעיל.

שזהו עצמו ענין התשובה האמתית, שנהפך הרע שצמו לטוב, בתשובה דרבי אבהו (ברכות ל"ד).

אז יש “יתרון האור הנעשה מבחינת החשך דקליפה,” באשר עולים רפ"ח ניצוצין לשרשם “על-ידי זה בבחינת התהו, שנקרא “חשך סתור

שהוא בחינת העלם אור העליון, שנהפך גם-כן לגלוי אור, והוא אור גדול הרבה יותר מגוף האור שנמשך ונתהנה אחר בחינת ההעלם והחשך העליון.

כמו שנאמר “והארץ היתה תהו... ויאמר אלקים יהי אור,” שזהו אור בא מן החשך עצמו

אבל בלי תשובה אמתית, שלא נהפך כלל החשך לאור, הרי אדרבא נשארת הנשמה למטה בלבוש שק דקליפת נוגה, שנקרא חשך גמור

אבל על-ידי תשובה, דאתכפיא סטרא אחרא ואתהפכא חשוכא לנהורא למטה — על-ידי זה תעלה הנשמה למעלה ממקור חוצפה

בבחינת האור דתיקון, מטעם יתרון האור מן החשך העליון שלפני האור דחכמה דבחינת התיקון

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

Thus, it is a great ascent for the soul — to rise above even the radiance of the Shechinah in Gan Eden and beyond the life of the World to Come.

וכן עליה גדולה היא לנשמה, שתעלה למעלה גם מבחינת זיו השכינה שבגן עדן, וגם למעלה מחיי העולם הבא,

For even the life of the World to Come is but a single radiance — a mere glimmer drawn from the concealed light of the Infinite Essence.

שאינו גם-כן אלא בחינת זיו ואור אחד הנמשך מהעולם אור העצמות דאין-סוף ברוך-הוא.

Hence our Sages said: “One hour of repentance and good deeds in this world is better than all the life of the World to Come.”

ולזה אמרו רבותינו: “יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא.”

And this too is why a baal teshuvah is greater than a perfect tzaddik — for his ascent reaches above his root into the Tohu that preceded Tikkun.

ונהו גם-כן הטעם, שבעל תשובה גדול מצדיק גמור, כי עליתו מגיעה למעלה משרשו, בבחינת התהו שקדם לתיקון.

This is also why Mashiach will come to bring tzaddikim to teshuvah — to elevate them too to that pre-Tikkun level of Tohu.

וגם מלכא משיחא אתי לאתבאי צדיקאי בתשובה, להעלותם למעלה משרשם, בבחינת התהו שקדם לתיקון.

And this is why Moshe attained the level of teshuvah only before his death — the return from Tikkun into the sublime Tohu.

ונהו שמשׁה לא זכה לתשובה אלא קדם מותו, השיבה מתיקון לתהו העליון.

Thus is further explained the statement “very good — this is death,” meaning Mah when death is transformed into life, the darkness and evil of kelipah into light.

ובזה יובן יותר הענין הנזכר לעיל “טוב מאד — זה מות,” שהוא מ”ה כאשר נהפך המות לחיים, ההפוך דחשך ורע דקליפה לאור.

In this lies the advantage of the light over the light itself — the infinite ascent that comes through the transformation of darkness.

שיש בזה יתרון לאור הרבה יותר מן האור שהוא מהחיים בנזכר לעיל, ודומה לאור הנולד מהחשך עצמו, ודל”נ.

[NOTE Midway Summary

The Mitteler Rebbe opens by explaining that the “waters of Noach” allude not merely to physical floodwaters but to a sublime spiritual process of *purification through descent*. The soul’s immersion in the “many waters” of worldly involvement — struggles of livelihood, distractions, and material pressures — is, paradoxically, its path to the highest refinement and ascent.

1. The Waters of Noach — Cleansing Through Descent

The “waters” are described as מי נח, waters of *menuchah* (tranquility), for their ultimate purpose is נייחא דרוחא — to bring the soul to a place of deep inner rest and elevation. Avraham Avinu prayed that the Jewish people would merit exile and the burdens of material life *instead* of Gehinnom, because worldly tribulations purify the soul far more deeply than the fire of punishment. Fire burns away coarse impurity; water, descending from a higher source, *washes* and *elevates* the being itself to a higher state.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

2. The Soul's Descent into Darkness

When one contemplates how all worldly vitality stems only from the lowest residue of Divine speech — “the last letters” of creation — he realizes that his life is bound within a dark garment that conceals the Divine (“Sackcloth I clothe the heavens with”). This awareness produces *מרירות*, deep bitterness and yearning to return to *the Source of all life*. Through this holy bitterness, the heart awakens in passionate longing to escape the density of material existence and cleave to the Essence of G-d.

3. Transformation Through “Many Waters”

The “many waters” of physical preoccupation are not an obstacle but a crucible. When the soul struggles within them yet remains faithful, its very confrontation with darkness becomes the cause of elevation. The descent awakens a force of longing that propels the soul beyond its original root — *ממקור הוצבה*, the source from which it was hewn — into a new union with the Essence itself.

4. The Paradox of Darkness and Light

This leads to the central teaching of “יתרון האור מן החושך” — “The advantage of light comes *from* darkness.” There are two levels of this “advantage”:

- First, when the soul escapes the darkness, the experience of distance intensifies its yearning and thus its light.
- Second, and higher: when the *darkness itself* is transformed into light, when evil becomes good and bitterness becomes sweetness. This is *the true Teshuvah*, when one's very past — the concealment itself — becomes a source of greater revelation.

5. Tohu and Tikkun — The Roots of Animal and Divine Souls

The Mitteler Rebbe then reveals the cosmic framework: the *nefesh ha-behamis* (animal soul) originates from the *world of Tohu*, while the *nefesh ha-Elohis* (Divine soul) stems from *Tikkun*.

Tohu's lights are intense and unbounded (“אורות תקיפים”), but they shattered for lack of harmony; Tikkun's lights are balanced and contained. The animal soul, drawn from the broken fragments of Tohu, thus holds greater raw vitality and power than the Divine soul. This explains why:

- Animal offerings atone for man.
 - Humanity draws sustenance from animals and plants.
- Their root is higher — they originate in Tohu, preceding Tikkun. Therefore, by refining the animal within, man elevates his Divine soul *above* its own origin.

Mitteler Rebbe
Parshas Noach
 אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

6. Elevation Through Refinement

The human soul descends into the body not for its own correction, but to refine the *garments of nogah* — the mixed realm of good and evil — represented by the animal soul. Through the toil of worldly life (“טרדת”), the soul acts as מ"ה דאדם refining תוהו ב"ן ד תוהו.

Once refined, that very animal nature *lifts the human higher*, carrying the soul upward to the sublime source of Tohu — a level beyond all orderly revelation of Tikkun.

This is the inner meaning of “על ידי ירידה תבוא עלייה” — through descent comes the ascent.

7. Teshuvah and the Light Born of Darkness

At this stage the Maamer returns to the concept of Teshuvah: when darkness is *actually transformed* into light, the concealed light of the Infinite emerges from within the concealment itself. This is the meaning of “והארץ” — the light created *from* the darkness of Tohu.

True Teshuvah thus raises the soul not only above Gan Eden and the World to Come — which are mere radiances of Divinity — but to the very Essence that preceded all revelation. Hence, “יפה שעה אחת בתשובה” — “ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא.”

This also explains why a *baal teshuvah* surpasses a *tzaddik gamur*: his transformation releases light from the primal darkness, a radiance greater than the orderly light of Tikkun.

Even *Mashiach* comes “לאתבאי צדיקייא בתשובה” — to draw even tzaddikim into this higher mode of return, back into the divine chaos of Tohu where infinite vitality resides.

8. “Very Good — This Is Death”

Thus, “טוב מאד — זה מות”: “very good” refers to the transformation of death into life. When the darkness and evil themselves are reversed to light, the soul attains the ultimate “יתרון האור מן החושך העליון,” revealing a level of Divinity inaccessible to any unbroken state of light.

In summary, the first half of the Maamer charts the soul’s journey from *distance to intimacy, concealment to revelation, descent to transcendence*.

The Mitteler Rebbe builds a seamless bridge between cosmic structure (Tohu–Tikkun) and inner experience (bitterness–Teshuvah), showing that *the lowest descent — the “many waters” of exile and struggle — is itself the womb of the highest light*.

The next half of the discourse will develop how this transformation manifests in practical divine service — how Teshuvah draws from the Infinite Essence, and how the “waters of Noach” become the eternal rest and joy of the soul. **END NOTE]**

(יב)

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

But now we must understand: why does it say “many waters cannot extinguish it,” when, after all, there is an “advantage of light from darkness”—namely those “many waters” of livelihood’s distractions—only when they are transformed to light?

אף מעתה יש להבין למה אמר “מים רבים לא יוכלו לכבותה” כו', אחר שיש יתרון אור מן החשך, שיהן “מים רבים” דטירות הפרנסה, באשר נהפך לאור כנ"ל.

If so, certainly they have strong power to extinguish the light of love in the soul when the darkness is not transformed—when one does not do teshuvah and does not come to bitterness over his distance.

אם-כן, ודאי יש בכחם הקזק לכבות את אור האהבה שבנפש, באשר לא נהפך החשך לאור, באשר אינו עושה תשובה ואינו בא למרירות כלל מאחר שנתרחק כו'.

As explained regarding the root of the animal soul—far stronger than the divine soul (proved by the evil inclination strengthening daily)—for its root is in Tohu.

וכנ"ל בשרש דנפש הבהמית שחזקה הרבה יותר מנפש האלקית, וראיה ממה שניצרו מתגבר עליו בכל יום כו', לפי ששרשה בבחינת התהו כו'.

Rather, we must say: there is a superior advantage to the natural, hidden great love in the soul—even beyond the realm of Tohu that precedes Tikkun.

אלא צריך לומר: יש יתרון מעלה לאהבה רבה הטבעית המוסתרת שבנפש הרבה יותר גם מבחינת התהו שקדם לתיקון כו'.

For that love is in the very Essence of the Infinite, before the first tzimtzum and kav/line—above concealment and revelation, darkness and light; there it is said, “even darkness does not darken for You.”

והוא בעצמות אין-סוף ממש שלפני הצמצום הראשון דקו-חוט, שהוא למעלה מבחינת העלם וגלוי, חשך ואור; דשם נאמר “גם-חשך לא יחשיך ממך” כו'.

Concealment and revelation apply only within the chainlike order of emanation, where “He makes darkness His concealment” first—“as in creation: at first darkness, then light.”

דאין בחינת העלם וגלוי שיה רק בבחינת השפעה והמשכה בהשתלשלות, שיש “ישות חשך סתור” תחלה כו', וכמאמר: בבריאתו של עולם — ברישא חשוכא ונהדר אורא כו'.

But above the beginning of hishtalshelus, concealment and revelation are truly equal. This is the meaning of “For Hashem’s portion is His people”—from His very Essence.

אבל למעלה ממקור ההשתלשלות — העלם וגלוי שוין ממש כו'; והוא מה שנאמר “כי חלק ה' עמו” כו' — ממהותו ועצמותו יתברך ממש.

Therefore, even the “many waters” of Tohu cannot extinguish this natural love within every Jew—the spark that can give up life for the sanctification of the Name.

ועל-כן גם “מים רבים” דבחינת התהו לא יוכלו לכבות את האהבה הרבה הזאת הטבעית שיש בכל אחד מישראל, בניצוץ קטן, למסירת נפש על קדוש השם כידוע.

This is the meaning of “the Ark was lifted up above the waters” — “and it was lifted... and it went upon the face of the waters.”

והוא ענין הרמת התבה על-פני המים, כמו שכתוב “ותרם” כו' ותלה על פני המים כו'.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

Only that, through the “many waters,” the soul is elevated above its quarry-source within the light of Tikkun; for by transforming darkness to light, the advantage of the light from the Tohu-darkness shines as added light in the Name Havayah of Tikkun.

For this reason, the waters of the Flood are called specifically “the waters of Noach”, a term of *menuchah* — rest and serenity — for they are the “tranquil rest of spirit” (ניחא דרוחא) mentioned above.

For the root of the Floodwaters was from the realm of Tohu, called “upper waters,” as it is written: “the windows of heaven were opened.” These stem from the supreme Gevurot of Tohu, possessing the great power to purify the earth from the spirit of impurity that had entered it, like a person immersing in a mikveh, as explained above.

Likewise, the “many waters” — the distractions of livelihood in this physical world — whose root too lies in Tohu, have the power to purify the material animal soul, transforming darkness to light through true Teshuvah.

In this way, it is elevated and clarified to its first source — the level of Sag of Tohu, which transcends the level of Mah of Tikkun.

Therefore they are called “the waters of Noach”, *tranquility of spirit*, for they elevate the soul to the highest level and degree, due to the advantage of light that comes precisely from the supreme darkness.

And this is the meaning of the verse, “Many waters cannot extinguish the love” — this is a tremendous statement: even though the root of these “many waters” is in Tohu, which precedes the world of Tikkun and is also the root of the divine soul, nevertheless they cannot extinguish the love.

They do not remain in coarse darkness of the kelipah; on the contrary, the darkness itself is transformed into light through this powerful love.

רק שעלי ידי ה"מים רבים" נתעלה הנשמה למעלה ממקור חצבה באור התיקון, לפי שבהיפוך חשך לאור — יש "יתרון האור" מן חשך דתהו להאיר תוספת אור בשם הוי' דתיקון כו'.

ולזה הטעם הוא שקורא למי המבול בשם מי נח דנקא, לשון נוחותא, שנהו נוחותא דרוחא כנזכר לעיל.

דהנה שרש מי המבול הנה מבחינת התהו, שנקרא "מים עליונים", וכמו שכתוב "וארבות השמים נפתחו" כו', והן מבחינת גבורות עליונות דתהו, שיש בכחן הקצק לטהר את הארץ מרוח הטמאה שנמשכה בה, כאדם שטובל במקנה כנזכר לעיל.

וכך הוא ענין מים רבים דטרדות הפרנסה בענינים הגשמיים דעולם הזה, ששרשם מבחינת התהו — יש בכחם לטהר את הנפש הבהמית החמורה, להפקא חשוקא לנהורא כו' עלי ידי התשובה האמתית.

שתתברר ותעלה לשרשה הראשון, בבחינת ס"ג דתהו, שלמעלה משם מ"ה דתיקון כו'.

ולזאת נקראו מי נח, לשון נוחותא דרוחא, שמעלים את הנשמה במעלה ומדרגה עליונה ביותר, מטעם הנזכר ביתרון האור מן החשך העליון, ודי למבין.

ונהו שאמר "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה" — שזו רבותא גדולה, שאף על פי ששרש המים הרבים האלה הוא בבחינת התהו שקדם לעולם התיקון, שהוא גם כן שרש הנשמה האלהית כנזכר לעיל, עם כל זאת לא יוכלו לכבות את האהבה.

להשאר בחשך הגס דקליפה, אלא אדרבא — אתהפקא חשוקא לנהורא כו' מכח אהבה רבה זו.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

Moreover, not only do these “many waters” fail to extinguish love — they *purify and elevate* the material animal soul, raising the divine soul itself higher than its original source in Tikkun.

This comes from the “advantage of the light” that emerges through the transformation of darkness into light, until it is called *tranquility of spirit* — as in the verse “with all your heart, with both your inclinations,” and “very good — this is Mah and the evil inclination.”

(יג)

And this is what is said regarding the waters of the Flood: “And the waters prevailed exceedingly, fifteen cubits upward did the waters prevail.”

The meaning of this overpowering is that they prevailed with the strength of their original source—supernal Gevurot of Tohu—just as below, the animal soul has great power to overcome the divine soul because its root is from Tohu, whose lights are extremely strong and intense.

As it is written, “And he reigned,” meaning a state of strong kingship and exalted dominance, therefore the waters prevailed over the whole earth, covering even the highest mountains.

These “mountains” symbolize the *middos* (emotions), as the earth represents *Malchus*. Before creation, the earth was absorbed within the upper waters, as it is written, “And the earth was formless and void... and the spirit of G-d hovered over the waters.”

Then it was said, “Let the waters gather... and let the dry land appear.” The mingling of upper and lower waters happened then, just as it occurred during the Flood, when “the fountains of the deep burst forth and the windows of heaven were opened.”

ועוד, שלא זו בלבד שאין המים הרבים האלה מכבים את האהבה רבה, אלא שעל-ידי ברור והעלאה דמים רבים אלו — שמטהרים את הנפש הבהמית התמונה — תעלה הנשמה למעלה ממקורה בבחינת התיקון.

מצד “יתרון האור” שבא מהפכת החשך לאור, עד שנקרא בשם “ניחותא דרוחא” כו', וכמאמר “בכל לבבך” — בשני יציריך — ו“טוב מאד” דוקא, וכמו שכתוב “טוב מאד — זה מ"ה ויצר הרע” כנזכר לעיל, ודי למבין.

וזהו שאמר במי המבול “ויגברו המים מאד מאד” כו' “חמש-עשרה אמה מלמעלה גברו המים” כו'.

דהנה ענין התגברות הזאת הוא שגברו בכח שרשם הראשון, שהן בבחינת גבורות עליונות דתהו, כמו שיש כח גדול וחזק למטה לנפש הבהמית להתגבר על נפש האלקית מצד שרשה בבחינת התהו, שהן אורות תקיפים וחזקים מאד.

וכמו שכתוב “וימלך” כו' — בבחינת מלוכה והתנשאות גדולה וחזקה ביותר, ועל פן גברו המים האלה על כל הארץ לכסות גם כל ההרים הגבוהים מאד.

שזהו בחינת צומח שבדומם, והוא בחינת המדות שבמלכות שנקראת ארץ כו'), וכמה שהיה קדם הבריאה שהארץ היתה מבולעת במים העליונים, דכתיב “והארץ היתה תהו ובהו... ורוח אלקים מרחפת על פני המים”.

עד שאמר “יקוו המים... ותראה היבשה” כו', והנה חבור מים עליונים ומים תחתונים יחד; וכן כאן נתחברו מים תחתונים דמעונות תהום רבה עם מים עליונים דארבות השמים.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

Above them was the Ark of Noah, floating upon the waters—just as it will be in the future era. As it is written, “In the six hundredth year of Noah’s life...” and explained in the Zohar and Sefer Shetiei.

It was precisely through this great overpowering that the earth was purified of its defilement, as in “I shall sprinkle upon you pure waters.”

Through this, the Ark of Noah was elevated to the highest heights. Similarly, through the great pressures of the “many waters” of livelihood, the soul is elevated most loftily by purifying the animal soul through those waters, whose source is in Tohu, through the advantage of light emerging from darkness.

This is the meaning of “the Ark was lifted up higher as the waters prevailed... and the Ark came to rest in the seventh month on the mountains of Ararat.” This signifies the soul’s ascent far beyond its original source, as explained above.

(It is also known that prayer is called “Teivah”—a word or an ark—that ascends upward, as explained in Likkutei Amarim.)

Thus they are called “the waters of Noah,” tranquility of spirit, for through these “many waters” the divine soul reaches a light far higher than its original state, similar to the sweet fragrance of a sacrifice, “a pleasing aroma to G-d.”

(יד)

Now we can understand what this “tranquility of spirit” (Nichoach Ruach) is, associated with the waters of Noah, and the meaning of Shabbos, which is true rest, as translated “and He rested and was at ease,” as mentioned above.

First we must preface with the root of the concept of Shabbos, and what are the two levels of Shabbos: Shabbos Ila’ah (higher) and Shabbos Tata’ah (lower).

ועל גבי זה היתה תבת נח על פני המים, כדוגמה דלעתיד ממשי, וזהו שכתוב “בשנת שש־מאות שנה לחיי נח” כו', וכמו שנגאמר בזהר ומבואר בספר שתיי.

אבל על־ידי התגברות הגדולה הזאת דוקא — נטהרה הארץ משמאמה, כענין “וירקתי עליכם מים טהורים” כו'.

ועל־ידי זה הורממה תבת נח ביותר; וכך גם בהתגברות “מים רבים” דטרדות הפרנסה על האדם — מתעלה הנפש למעלה בעלוי מדרגה ביותר על־ידי טהרת הנפש בהמית במים רבים אלו, ששרשם מבחינת התהו, מצד “יתרון האור מן החשך” דוקא, כנזכר לעיל.

וזהו ענין הרמת התבה ביותר כל שגברו המים יותר, כמו שכתוב “ותרם התבה” כו' “ותנח התבה בחדש השביעי על הרי אררט” כו', שזהו ענין עלית הנשמה בשרשה למעלה מעלה הרבה יותר ממקורה הראשון מטעם הנזכר לעיל.

וגם ידוע שהתפלה נקראת “תיבה,” ששולה למעלה, (כמו שכתוב בלקוטי אמרים כו')

וזהו שקורא למי נח נחוּתא דרוחא, לפי שהנפש האלקית תבוא לבחינת “יתרון אור” הרבה ממדרגתה הראשונה על־ידי מים רבים אלו, מטעם הנזכר לעיל — כמו טעם הקרבן ל”ריח ניחוח” כו', ודי למבין.

ומעתה הנה יש להבין מהו ענין נחוּתא דרוחא זה שמון מי נח וענין השבת שהוא ענין מנוחה ממש וכתרגום “וישבת ונח” כו' כנזכר לעיל.

והנה תחלה יש להקדים בשרש ענין השבת ומה הם שתי המדרגות דשבת עלאה ושבת תתאה הנזכרות לעיל.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

It is known regarding the six days of Creation above, that they represent the descent and extension of Divine light and vitality from Atzilus into Beriah, Yetzirah, and Asiyah, down to this lowest world, to give life from nothing to something through the letters of the Ten Utterances.

This corresponds to the Divine attribute of Malchus, as known, for He renews creation each day from nothingness to existence—"Let there be light," "Let there be a firmament," etc.—each day drawing down from above to below.

These are divided into six days, corresponding to the six emotional attributes—Chesed through Yesod—and therefore they are called "six days of work."

Like a craftsman whose strength extends into his work: the power of the maker becomes invested in the act. When he ceases and rests, his energy returns to his essence—this is called rest (Menuchah).

So too, during the six days of Creation—"the work of His hands"—the Divine creative power extends into the worlds of Beriah, Yetzirah, and Asiyah. When He "rests" on Shabbos, the inner Divine vitality in all worlds returns to its Source in the Infinite Light of Atzilus—this is Nichoas Ruach.

Were this return total, the worlds would be nullified in their Source. But the ascent is only within the inner dimension, not the external, and so rain still falls and growth occurs on Shabbos as on weekdays.

בהיות ידוע בענין ובקחינת ששת ימי המעשה למעלה, שנהו ענין ובחינת ירידת והמשכת אור ושלפני האלקי מאצילות לבריאה יצירה עשייה למטה מטה עד עולם הזה השפל, להחיות מאין ליש על-ידי בחינת אותיות הדבור דעשרה מאמרות וצירופיהן.

שנהו מבחינת מלכותו יתברך בידוע, ובאשר הוא מחדש בכל יום מעשה בראשית מאין ליש, כמו מאמר "יהי אור," "יהי רקיע," וכן בכל יום ויום נמשך מלמעלה למטה.

ובכלל נחלקו לששת ימי המעשה — ביום הראשון מאמר "יהי אור," ביום השני "יהי רקיע," וכו', שהם שש מדות חסד גבורה תפארת וכו', ולכן נקראים ששת ימי המעשה דוקא.

כמשל העושה מלאכה ועבודה שפחו מתפשט ממנו למטה בדבר שפועל ועושה, כי כח הפועל נמשך בפעולתו. וכששובת ונוח ממלאכתו — חוזר כחו שנתפשט בפעולתו אל כח העצמות ונקרא נחותא.

וכן הוא במעשה בראשית שנקראים מעשה ידיו של הקדוש ברוך הוא בכל ששת ימי המעשה כנזכר לעיל, שנהו כח הפועל האלקי בעולמות דב"ע, וכששובת ונוח בשבת — חוזר פנימיות הכח האלקי שבעולמות אל העצם דאין-סוף ברוך הוא שבאצילות, ונקרא נחותא דרוחא פאשר נאמר "וישבת ביום השביעי" ותרגומו "ונח" לשון נחותא.

אבל אם פו היו כל העולמות בטלים במקורם, והענין ידוע ששליה זו היא בבחינת הפנימית לבד ולא בחיצונית, ולכן מוריד גשמים ומצמיח תבואה בשבת כמו בחול, וכן כל ההשתלשלות דעולמות הרוחניים.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

This is the meaning of the “ascent of worlds” on Shabbos—Asiyah rises to Yetzirah, Yetzirah to Beriah, Beriah to Atzilus, up to the Infinite Light itself—all within the inner dimension.

In the future era, the ascent will also include the external aspect, as explained elsewhere regarding the Sabbatical year.

The ascent of the worlds in a returning light (Ohr Chozer) occurs in each world according to its level—this is the Nichoas Ruach in every world, returning upward to its Divine Source.

For example: in the three worlds of Beriah, Yetzirah, and Asiyah there are three forms of this rest—Nefesh in Asiyah, Ruach in Yetzirah, and Neshamah in Beriah—like a person resting from labor when his bodily, emotional, and intellectual powers come to repose.

Likewise, there exists a Shabbos in every world and level, each according to its own nature, up to the loftiest realms. This is the meaning of the verse “the burnt-offering of Shabbos on its Shabbos.”

(טו)

It is known that in prayer and the recitation of Shema each day there is a reflection of the light of Shabbos. This corresponds to the aspect of returning light (Ohr Chozer), for prayer is called “a ladder set upon the earth, its head reaching the heavens.”

Through prayer, all the spiritual elevations and refinements of the sparks rise upward, as it is through the toil and distractions of livelihood—the “many waters”—that a person serves with all his heart and soul, thereby uplifting his soul above.

This causes the state of “tranquility of spirit” (Nichoach Ruach) in the world of Atzilus, adding great light beyond the original, as discussed earlier regarding “and the ark went upon the waters.”

וזהו ענין עליית העולמות בשבת — מעשיה ליצירה, ומיצירה לבריאה, ומבריאה לאצילות, וכן עד רום המעלות בעצמות אור-אין-סוף ברוך הוא ממש, והכל בבחינת פנימית.

ולעתיד לבו יהיה עליית העולמות גם בחיצונית, כמו שנגאמר במקום אחר בענין השביעית כו'.

והנה עליית העולמות בבחינת אור חוזר כנזכר לעיל, וזה בכל עולם ועולם לפי ערכו ומדרגתו דוקא, יש בו בחינת נחותא ורוקא שנקראת בחינת אור חוזר אל העצם.

וכמו ג' עולמות בריאה יצירה עשיה שהם בבחינת נפש רוח נשמה — נקרא נחותא דנפשא בעשיה, נחותא דרוקא ביצירה, נחותא דנשמתא בבריאה, כמשל השוכת ממלאכתו שנינו כח התנועה שבתפוש, והמדות שפלב שהם בבחינת רוח, וגם השכל שבתפוש שהוא בבחינת נשמה, וכן גם הרצון והתענוג שלמעלה מן השכל.

וכן גם יבוא בהבן שיש בחינת שבת בכל עולם ועולם לפי ערכו עד רום המעלות, וזהו שנגאמר “עלת שבת בשבתו” כו', ודי למבין.

והנה ידוע שבתפלה ובקריאת שמע שבכל יום ויום יש בהן מעין האור דשבת, והוא בבחינת אור חוזר הנזכר לעיל, להיות שהתפלה נקראת סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

שעל-ידי התפלה עולים למעלה כל העליות וברור דרפ"ח, וזהו על-ידי ענין טרדות הפננסה שנקראים “מים רבים,” שעוסק בכל נפשו ולבו, והרי זה מעלה גם את הנפש בבחינת העלאה למעלה.

עד שגורמים להיות בחינת נחותא דרוקא למעלה באצילות בתוספת אור גדול מן הראשון, כנזכר לעיל בענין “ותלך התבה” כו'.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

This occurs specifically through prayer, since it is the “ladder” through which all ascents occur. Therefore, prayer contains within it an element of Shabbos, being an expression of returning light (Ohr Chozer), particularly of that day’s quality.

All the prayers of the six weekdays are included and elevated within Shabbos. However, the tranquility of spirit (Nichoach Ruach) present on Shabbos is called only the lower Shabbos (Shabbos Tata’ah), not the higher Shabbos (Shabbos Ila’ah).

For it is known that ceasing from work is what defines Shabbos Tata’ah—like the eve of Shabbos, when all that was done during the six days ascends upward, representing the return of effort to its source.

But Shabbos Ila’ah (the higher Shabbos) is not at all about ceasing from labor; it is the state of essential rest, corresponding to the era of the seventh millennium, the eternal life beyond the need for refinement.

Then, all will have been refined; there will be no more need for struggle or purification, as it is written, “And the spirit of impurity I shall remove from the earth,” and “Death will be swallowed up forever.”

The sign of this is that it will be called “eternal life,” for there will no longer be descent and re-engagement with the lower worlds as now, when after each Shabbos the six weekdays follow.

For then the Essence of the Infinite will be revealed below just as above; there will be no more ascent or descent, for those apply only to the emanated light that extends from above to below.

Therefore, the Shabbos of the seventh millennium will not be called “tranquility of spirit” (Nichoach Ruach) due to cessation from labor, as Shabbos is now, but rather because of the intrinsic, essential rest within the Essence of the Infinite Himself.

והוא על-ידי התפלה דוקא, מטעם שנקראת סלם שבה עולים הכל, כנזכר לעיל. ולכן יש בתפלה מבחינת השבת, שהוא בבחינת אור חוזר, בפרט מאותו היום.

ונכלול כל התפלות דששת ימי החל בשבת, ודי למבין. אף הנה בבחינת נחותא דרוחא הנזכרת לעיל בבחינת השבת — אינה נקראת אלא בשם בבחינת שבת תתאה לבד, ולא שבת עלאה.

להיות ידוע שהשביטה מן המלאכה לבד היא הנקראת שבת תתאה, כמו בליל שבת שכל אשר נעשה בששת ימי המעשה עולה למעלה, לפי שנקראת שביטה מן המלאכה — והיא בבחינת אור חוזר בהעלאת הברורים דרפ"ח.

אבל בבחינת שבת עלאה — איננה ענין שביטה מן המלאכה כלל, שהרי נאמר “יום שבתו”, והוא בבחינת מנוחה עצמית, והוא לעתיד לבו באלה השביעי, שנקראת מנוחה לחיי העולמים, שלמעלה מברורי דרפ"ח.

פי אז כבר נברר הכל, ולא יצטרף לברר לעתיד לבו, וכמו שכתוב “ואת רוח הטמא אעביר מן הארץ”, וכמו שנקאמר “בלע המות לנצח”, כנודע.

והאות לזה — מה שנקרא “חיי עולם”, שלא יהיו עוד ירידות והמשכות למטה כמו עכשיו, שאחר השבת נמשכים ששת ימי החל.

לפי שיהיה גילוי עצמותו יתברך למטה כמו שהוא למעלה ממש, ועל-כן לא יהיו עוד עליות וירידות כלל, שאין עליה וירידה נהגת אלא בבחינת הקו והחוט שנמשך מעליון לתחתון, כנודע.

ואם כן, לא נקרא שבת דאלף השביעי בשם נחותא דרוחא על-שם השביטה כמו שבת דעכשיו, אלא מצד בבחינת מנוחה עצמית שבעצמותו יתברך ממש.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

This is the meaning of “a day that is entirely Shabbos,” for every present Shabbos draws a faint radiance from that future revelation.

As explained elsewhere on the verse, “If the Jewish people would observe two Shabbosos properly,” these correspond to the eve of Shabbos and the day of Shabbos, alluded to in the phrase “and you shall call the Shabbos delight”—from Shabbos Ila’ah, the higher Shabbos.

וזהו שנקרא “יום שכלו שבת,” שמאיר קצת הארה בעלמא ממנו גם בכל שבת שעכשיו ביום השבת.

וקמו שפתיב במקום אחר בביאור ענין “אלמלי שמרו בני ישראל שתי שבתות כהלכתן” — שהוא מעלי שבתא ושבת דיומא, שנאמר “וקראת לשבת ענג,” משבת עלאה הנזכרת לעיל, ודי למבין.

(טז)

And this is the meaning of the verse, “For as I have sworn that the waters of Noach should no longer pass over the earth, so have I sworn that I will not be angry with you nor rebuke you.” For, as explained above, the waters of Noach are called “tranquility of spirit,” which elevate the soul.

This refers to the elevation of the 288 sparks that fell into kelipat nogah, similar to the elevation of the six weekdays on Shabbos in returning light (Ohr Chozer), which is the lower Shabbos, as mentioned earlier.

But in the future, “the spirit of impurity will be removed from the earth,” through the tremendous revelation of the Essence of the Infinite One Himself, as it is written, “The glory of Hashem shall be revealed and all flesh shall see,” and “The earth shall be filled with the knowledge of Hashem.”

Therefore, it says, “And I Myself shall remove the spirit of impurity from the earth,” meaning there will no longer be a need to purify the earth through the “many waters” of the chaos-level (Tohu), which are called the waters of Noach.

For then there will be tranquility of spirit (Nichoach Ruach) deriving from the very Essence, a revelation of His infinite Essence below as it is above.

This is the meaning of “As I have sworn that the waters of Noach shall never again pass over the earth”—that there will no longer be a need to purify the earth through such “waters.”

וזהו “כי כאשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ פן נשבעתי מקצוף עליה ומגער בה.” דהנה מבואר למעלה בענין מי נח שנקראים נחותא דרוחא שמעלין לנפש וכו'.

וזהו בחינת עליות הברורים דרפ"ח שנפלו בנוגה וכו', כעליות ששית מי המעשה בשבת בבחינת אור חוזר שנקראת שבת תתאה פנוצר לעיל.

אבל לעתיד לבו — הנה יבצר רוח הטמאה מן הארץ, מצד עצם בחינת גילוי אור העצמות דאין-סוף פרוץ הוא, וכמו שנאמר “ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר,” וכתוב “ומלאה הארץ דעה את ה'”

ועל-כן אמר “ואת רוח הטמאה אעביר (בעצמי) מן הארץ,” ולא יצטרך אז לטהר את הארץ על-ידי מים רבים — דבחינת מים עליונים דבחינת התהו — שנקראו מי נח.

כי יהיה בחינת נחותא דרוחא שמצד העצמות — בבחינת גילוי אור עצמותו ממש למטה כמו שהוא למעלה ממש.

וזהו “כאשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ” — שלא יצטרך עוד לטהרה זו על-ידי מים כאלו.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

So too, "I have sworn that I will not be angry with you nor rebuke you," meaning that the subjugation of the nations—the many waters, i.e., the worldly distractions and struggles of livelihood—will be nullified.

Even though through them the soul is elevated above its original level—like the boundless love of "with all your might" (Bechol Me'odecha)—yet the soul itself cannot reach such a degree on its own, for its root is only at the level of "with all your soul."

Yet there is a higher and greater love beyond even this boundless love of "with all your might"—a love that comes from Above, from the very Essence of Divinity, not awakened by man's own service at all.

This love is infinitely higher than the one generated from below upward, even though that too is boundless, for there is no comparison between the two—the former being the love of the Giver, from Above to below.

This is the meaning of the verse, "And His right hand embraces me"—a state of infinite closeness, where no initiative from below can possibly reach, representing the Divine love from Above that embraces the soul.

This love is in the aspect of a surrounding light (makif) encompassing the soul from head to foot, as it is written, "And His right hand embraces me" (Shir HaShirim 8:3)—like a man embracing his son so that he will never be separated from him forever.

And this is the meaning of the verse, "For the mountains may depart and the hills may be removed, but My kindness shall not depart from you." The "mountains" refer to the Patriarchs, who represent love and awe that arise through the upward movement of divine yearning in an orderly way, according to each one's measure of comprehension of Godliness.

כן "נשבועתי מקצוף עליך ומגער בך," "שיתבטלו גם כן בחינות שעבוד מלכויות, שנקראים מים רבים — הן טרדות הפרנסה — שמעלים ומטהרים את הנפש. כנזכר לעיל.

ואף-על-פי שעלי-ידי זה תתעלה הנשמה למעלה ממדרגתה, והוא כמו בחינת אהבה ד' "בכל מאדך" — כלי גבול ממש — שאי-אפשר לנפש להגיע מעצמה למדרגת שרשה, שאיננה אלא ב' "בכל נפשך," כנודע.

אבל יש בחינת אהבה רבה וגדולה שלמעלה גם מבחינת אהבה זו ד' "בכל מאדך," והיא בחינת אהבה רבה העליונה הבאה מלמעלה למטה על נפש האדם מצד עצמות האלקות ממש — שלא עלי-ידי אתערוותא דלתתא כלל וכלל.

והיא גבוהה הרבה מאהבה זו הבאה מלמטה למעלה עלי-ידי מים רבים הנזכרים לעיל, אף שהיא גם כן כלי גבול פאהבת "בכל מאדך," אבל אין לה ערך כלל לגבי אהבה רבה דמשפיע אל המקבל מלמעלה למטה.

שזהו שנואמר "וימינו תחבקני," שהוא בבחינת אי-סוף ממש, שאין אתערוותא דלתתא שמצד המקבל יכולה להגיע שם כלל, כמו "אהבתו נשפעת עלינו מעל," ודי למבין.

שזאת האהבה היא בבחינת מקיף על הנשמה מראשה ועד רגלה, וכמשל שנואמר (שיר השירים ח, ג) "וימינו תחבקני" כאדם שחובק את בנו לבלתי הפרד ממנו לעולם, ודי למבין.

וזהו "פי ההרים ימושו והגבעות תמוטטנה, וחסדי מאתה לא ימושו." פירוש, "ההרים" — הם האבות, שבאים בבחינת העלאת בהתפעלות התשוקה האלקית בסדר ומדרגות על-פי השגת אלקות בכל אהד ואהד לפום שעורא דיליה.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

Collectively, they are called the Patriarchs, who are “the mountains,” as it is written, “Hear, O mountains, the Lord’s argument.” There are also emotions beyond intellect—rooted in will and delight, and even higher than will itself.

“And all the mountains shall depart”—even these levels will be nullified, as the sages said, “The merit of the Patriarchs has ceased.” Likewise, the attributes and loves that come through the “many waters” (the spiritual struggles that elevate the soul) will also be nullified.

“Fifteen cubits upward”—even the love born of the “many waters,” the boundless love of “with all your might,” will also be nullified in comparison to the infinite love from Above.

But “My kindness shall not depart from you”—this refers to the kindness and great love from the Essence of the Infinite Light (Ein Sof), which descends from Above to below; this will never cease, because the Essence of the Emanator is eternal and unchanging.

In the future, this infinite love from Above—descending without any arousal from below—will be revealed. It is called “My kindness,” for it flows directly from His Essence.

Even in the time of Noach, a glimmer of this essential love and kindness shone forth, as it is written, “And Noach found favor in the eyes of Hashem.”

This corresponds to the verse, “And the ark went upon the waters,” and “Hashem closed it on his behalf”—meaning, the surrounding light of essential kindness (chesed ha’atzmus) that protected him completely.

וְכָל־לוֹתֵם הֵם הָאֲבוֹת שְׁנֵקֶרְאִים “הָרִים,” כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר “שָׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה’.” וַיֵּשׁ גַּם מַדּוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה מִן הַשִּׁכָּל — וְהוּא בְּרִצּוֹן וּבְתַעֲנוּג, וְגַם לְמַעְלָה מִן הַרְצוֹן.

וְכָל “הָהָרִים יָמוּשׁוּ” — וְהֵינּוּ גַם מַדּוֹת שְׁבָאוֹת עַל־יְדֵי הַתְּגַבְרוֹת ד’ מִיָּם רַבִּים” הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, שְׁמַעְלִים לְנֶפֶשׁ, וְכְמוֹ שְׁנֵאָמַר “וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ כָל הָהָרִים,” שְׁנִתְבַּטְּלוּ גַם הַמַּדּוֹת שְׁבִשְׁכָּל וּלְמַעְלָה מִן הַשִּׁכָּל.

ט”ו אָמָה מִלְּמַעְלָה” — גַּם אֶהְבֶּה זֶה שְׁעַל־יְדֵי “מַיִם” רַבִּים, הַנִּקְרָאִת אֶהְבֵּת “בְּכָל מְאֹדָה,” תַּהֲיֶה לָּהּ בְּטוֹל.

וְחֻסְדִּי מֵאֲתָד לֹא יָמוּשׁ — פִּירוּשׁ, “חֻסְדִּי” — בְּחִינַת חֻסֵּד וְאֶהְבֶּה רַבָּה דְּעֲצָמוֹת אֲוֵר־אֵין־סוֹף בְּרוּךְ הוּא הַבָּאָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה — זֶה אֵין לוֹ בְּטוֹל לְעוֹלָם, מִצַּד שְׁעֲצָמוֹת הַמֵּאֲצִיל הוּא נִצְחִי וְאֵין לוֹ הֶפְסֵק, וְכֵן מַדּוֹתָיו אֵין לָהֶן בְּטוֹל וְהֶפְסֵק לְעוֹלָם.

וּלְעֵתִיד לְבוֹ יִתְגַּלֶּה אֲוֵר אֶהְבֶּה רַבָּה זֶה שְׁבָאוֹה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה בְּלִי אֲתַעְרוּתָא דְלִתְמָא בָּלָל, וְהִיא הַנִּקְרָאִת “חֻסְדִּי” מִמֶּשׁ.

וְגַם בְּיָמֵי נֹחַ הָיָה מֵאִיר מֵאִיר אֶהְבֶּה וְחֻסֵּד זֶה, כְּמוֹ “שְׁנֵאָמַר” וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה’.

וְהוּא מֵה שְׁנֵאָמַר “וַתִּלָּךְ הַתִּבָּה עַל פְּנֵי הַמַּיִם,” וְ“וַיִּסְגֹּר ה’ בְּעָדָיו,” שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקִיף דְּחֻסֵּד הַעֲצָמוֹת מִמֶּשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל, וְדִי לְמִבִּין.

(יז)

This is the meaning of the verse “These are the generations of Noah: Noah was a righteous man...”—the repetition of the name Noah twice indicates two kinds of *tranquility of spirit* (*Nichoach Ruach*) discussed above: the lower Shabbos (*Shabbos*

וְנֵהוּ “אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ, נֹחַ אִישׁ צַדִּיק” כּו'. שְׁתֵּי פַעַמִּים “נֹחַ” הִלְלוּ — הֵן שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת נִיחוּתָא דְרוּחָא הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל: בְּחִינַת שְׁבִת תַּתְמָא וְשְׁבִת עֲלָאָה, וּבְתַרְגוּם “וַיִּשְׁבֹּת וְנֹחַ” כּו'.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

Tata'ah) and the higher Shabbos (*Shabbos Ila'ah*), as in the Targum, "He rested and was tranquil."

The tranquility of the lower Shabbos refers to rest from labor, corresponding above to the refinement of the 288 fallen sparks (*birurim de-RaPaCh*). Below, it refers to the elevation of the animal soul (*nefesh ha-behamis*) through the "many waters" (*mayim rabbim*), which are the struggles of livelihood.

This occurs through sincere *teshuvah* and deep *merirus* (bitterness) over one's distance from G-d due to the distractions of livelihood, until one attains the boundless love of "with all your might" (*bechol me'odecha*), a love higher than that of "with all your soul."

The second Noach represents the higher Shabbos (*Shabbos Ila'ah*), which is *tranquility of spirit* not resulting from ceasing labor, but from the intrinsic rest of eternal life—the essential rest beyond all refinement and elevation.

In this state, there is no *his'orerus d'letata* (arousal from below). Even the infinite love of "with all your might" cannot reach it, for it is the great love that flows from Above to below—from the Essence of the Giver Himself, the essential kindness of the Infinite.

This corresponds to the second Noach, as it says "Noach, a righteous man, perfect in his generations." This refers to the higher *tzaddik*, called *ish tzaddik tamim*—the inner aspect of the foundation of *Abba* clothed within the foundation of *Imma*, symbolized by "the ark of Noach."

Hence, it is written "Noach walked with G-d"—this refers to the constant flow of Divine light from Above to below (*tzadik ila'ah* to *tzadik tata'ah*), uniting the Shechinah with the higher realms.

וניחומתא דרוחא דשבת תתא — הוא ענגן השביתה מן המלאכה, ולמעלה — הוא בחינת בירורי דרפ"ח, ולמטה — זהו בחינת העלאת הנפש הבהמית על-ידי "מים רבים," שנקראו "מי נח," ניהומתא דרוחא מצד יתרון האור מן החשך דוקא

על-ידי תשובה אמתית ומרירות עצומה על הריחוק לשמחת טרדות הפרנסה, עד שיגיע לאהבה ד"בכל מאד" — שהיא בלי גבול, שלמעלה מאהבה ד"בכל נפש," לפי ערך מקור חוצבה

ו"נח" הבית — הוא בחינת שבת עלאה, ונקראת ניהומתא דרוחא שאינה מצד השביתה מן המלאכה, אלא בבחינת מנוחה לחיי העולמים, בבחינת מנוחה עצמית — שהיא למעלה מן הבירורים והעלאות ד"מים רבים"

ואין אתערותא דלתתא גם באהבה רבה ד"בכל מאד" מגיעה שם כלל, רק אהבה רבה הבאה למעלה למטה מצד עצמות המשפיע — שהוא עצמות הקסד דאין-סוף ברוך הוא, כמו שנקרא "וחסדי מאתו" כנזכר לעיל

זהו ענגן "נח" הבית, שנקרא "נח איש צדיק תמים" כו', שהוא בחינת צדיק עליון הנקרא "איש צדיק תמים," והוא בחינת פנימית יסוד אבא המלוכש ב"סוד אמא — שהיא "תבת נח"

וזהו "את האלהים התהלך נח" — שהוא ירידת אור דצדיק עליון בצדיק תתון תמיד, כמו שנקרא במקום אחר

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

The phrase “These are the generations of Noach” thus alludes to the three forms of love—“with all your heart” (in both inclinations), “with all your soul,” and “with all your might.” These ascend from below to Above, as the receiver’s attachment to the giver (*tzadik tata’ah*), corresponding to the three Patriarchs, *chesed-gevurah-tiferes*.

ומה שנאמר “אלה תולדות נח” — הן ג' מיני אהבות: “בכל לבבך” בשני יצריך דוקא, “ובכל נפשך,” ו”בכל מאדך,” הבאות מלמטה למעלה בבחינת התקשרות דמקבל במשפיע, שנקראת “צדיק תתון” — והן ג' מדרגות דאבות חסד גבורה תפארת. שנקראו “הרים,” כנזכר לעיל.

Their source lies in the three colors of the rainbow, corresponding to the *yesod of Abba* (the father principle of wisdom), as it says, “And Noach begot”—meaning he drew forth these attributes.

ושרשם ג' גוני קשת דיסוד אבא, וזהו “ויולד נח” נכו'.

Later, it is said that even these generations of Noach come only from the higher Divine love that flows from Above to below—the level of *tzadik ila’ah*—as in the verse “And Noach found favor,” the word *chen* (favor) being the same letters as *Noach*, referring to the transcendent kindnesses that will be revealed in the future.

ואחר כך נאמר שגם התולדות של נח האלו באות רק מאור אהבה רבה העליונה דמשפיע במקבל, שנקראת “צדיק עליון,” וכמו שנאמר “ונח מצא חן” — אותיות “נח” — שהיא בחינת חסדים הנזכרים. שיתגלו לעתיד לבוא.

Thus, “Noach, a righteous man, perfect in his generations” refers to the concealed aspect of the Divine essence—“his generations” meaning the emanations of that essence revealed anew in every generation, as it is written, “Light is sown for the righteous.”

וזהו “נח איש צדיק תמים ה'ה בדרתיו” — בחינת העלם דעצמות, שנקראת “דורותיו,” כמו שנאמר “קורא הדורות מראש,” ובא לידי גילוי מן ההעלם בכל דור ודור, כמו שנאמר “אור זרוע לצדיק,” “וכנזכר לעיל” וימינו תחבקני.

Likewise, “For Hashem is righteous; He loves righteousness.” “He walked with G-d” means in a constant manner—joining and connecting the Divine Presence (*Kenesses Yisrael*) above.

וכן נאמר “כי צדיק ה', צדקות אהב.” וזהו “את האלהים התהלך נח” — לשון עבר ולשון הווה, שמתהלך בתמידות לחבר ולקשר לכנסת ישראל למעלה, ודי למבין.

(ית)

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

Through all this, the verse “Many waters cannot extinguish the love, nor can rivers wash it away” can be better understood. The “many waters” refer to the *mayim rabbim*—the turbulent distractions of livelihood—which correspond to the intense lights of *Tohu* that possess a power and vitality greater than the measured lights of *Tikkun*.

By nature, these turbulent forces could indeed extinguish the light of love within the soul, whose root lies in the realm of *Tikkun*. This is as previously explained concerning the verse “For the mountains shall depart,” meaning even the attributes of will and intellect can be nullified by the overwhelming pull of these *mayim rabbim*.

Yet, despite their intensity, the “many waters” cannot extinguish the love, because the soul rises to the level of *Ahavah Rabbah d'kol me'odecha*—a love that is essential and natural to its being, emerging spontaneously from within, for the soul is truly a “part of G-d above.”

As such, its root reaches into the very Essence of the Infinite One—beyond the duality of *Tohu* and *Tikkun*, beyond both “darkness and light.” Therefore, these *mayim rabbim* have no power to quench this essential love.

Nevertheless, as explained above, even this *Ahavah Rabbah* that rises from below upward is nullified in its existence, for it stems from the connection of the receiver to the giver—the tranquility of spirit born from refinement and elevation through *mayim rabbim*.

Still, this arouses the revelation of the supreme love and kindness from the very Essence of the Emanator—the infinite Divine kindness that descends entirely from Above, beyond all arousal from below.

ובכל זה יוכן בתוספת ביאור ענין מה שנקאמר “מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה.” דהנה מבאר למעלה ביותרון מעלת בחינת ומדרגה דאורות דתהו על בחינת אורות דתיקון — “שהן בחינת “מים רבים,” דטרדות הפרנסה

שמצד זה ודאי היה בכחם לכבות את אור האהבה שבנפש, שמצד שרשה היא בבחינת התיקון. וכנזכר לעיל כמה שנקאמר “כי הנהרים ימוש,” שגם המדות שפוצון והשכל מתבטלות בטרדות ד“מים רבים

אכל מה ש“מים רבים לא יוכלו לכבות” — זהו מצד שהנפש עולה לבחינת אהבה רבה ד“בכל מאד,” שהיא אהבה רבה הטבעית ועצמית, העולה מאליה, לפי שהיא חלק אלוה ממעל ממש

וכן כי שרשה מגיע בעצמות אור-אין-סוף ברוך-הוא, שלמעלה מבחינות תהו ותיקון שנקראו “חשך” ו“אור.” ועל-כן אין בכח “מים רבים” לכבותה כלל

ואף-על-פי-כן, כמו שמבאר למעלה, גם אהבה רבה זו ד“בכל מאד” מתבטלת ממציאותה, מאחר שהיא באה מלמטה למעלה, מצד בחינת התקשרות דמקבל במשפיע, שנקראת “ניחותא דרוחא” הבאה מבחינת הברורים והעלאות ד“מים רבים

ועם כל זאת, מעוררת היא לבחינת אהבה רבה וחסד העצמי דעצמות המאציל, שנקראים “חסדים,” הבאים מצד עצמות המאציל, שאין אתערותא דלתתא מגיעה שם כלל

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

For although there is no comparison between the receiver (Kenesses Yisrael) and the giver (the Divine), the essential bond of the receiver evokes the essential bond of the giver. Hence, “Many waters cannot extinguish the love,” for the love of Israel—rooted in that essential Divine love—can never be quenched.

שְׁהָרִי אִף שְׁאִין עָרֹךְ כָּלֵל לְמַקְבֵּל, הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְגַבִּי הַמְשֻׁפֵּיעַ — מְכַל מְקוֹם בְּחִינַת הַתְקַשְׁרוֹת עֲצָמִית דְּמַקְבֵּל מְעוֹרָרַת לְבַחֲבִינַת הַתְקַשְׁרוֹת עֲצָמִית דְּמְשֻׁפֵּיעַ. וְלִזְאֵת נֶאֱמַר “מִיָּם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֱהָבָה” דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מֵצֵד אֱהָבָה רַבָּה הַעֲלִינָה דְּבַחֲבִינַת הַחֲסִידִים הַנּוֹכְרִים לְעִיל, וְדִי לְמַבִּין.

(יט)

“Nor can rivers wash it away.” The “many waters” mentioned previously refer to gathered waters, such as seas—“and to the gathering of the waters He called seas”—which remain collected in one place, not flowing outward, but rather surging upward in mighty waves.

וְנִהְרֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ. “פִּירוּשׁ” מִיָּם רַבִּים — הֵם מִיָּם הַמְּכֻוֹנְסִים מִמְּקוֹנֵה הַמַּיִם, כְּמוֹ מִי הַיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר “וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם” וְכוּ', שְׁעוֹמְדִים בְּמְקוֹם אֶחָד, בְּלִי הַתְפָּשׁוּת וְהִלִּיכָה, אֲלֵא שְׁעוֹלִים לְמַעַל בַּתְּגַבְרוֹת גְּדוֹלָה כְּגַלֵּי הַיָּם.

In contrast, “rivers” are the flowing waters that travel continuously from their source. They are constantly renewed—“He sends forth springs into the streams”—and the force of their current can carry away houses and large stones.

אֲבָל “נְהָרוֹת” — הֵם הַמִּתְפַּשְׁטִים וְהוֹלְכִים, דְּנִיָּדִי וְאֲזִלִּי מִמְּקוֹרָם, מִיָּם מְחַדָּשִׁים בְּכָל רֵגַע. וְהַלּוּד הַנֶּהָר — בְּשִׁטָּף גְּדוֹל, בְּהַתְגַּבְרוֹת גְּדוֹלָה, מֵצֵד חֲדוּשׁ מִמְּקוֹרוֹ מְהַמְעִינּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר “הַשֹּׁלַח מֵעֵינּוֹת בְּנִחָלִים.”

This is analogous to the two kinds of mental distractions. The “many waters” are the deep and heavy worries of livelihood that weigh upon the mind like the depths of the sea, overwhelming the soul with inner turmoil and agitation—“they ascend to the heavens, they descend to the depths”—leaving the person without rest or stability.

וְהַדּוּגְמָה לָזֶה — בְּעֵינֵי טְרָדוֹת הַפְּרָנְסָה שֶׁנִּקְרְאוּ “מִיָּם רַבִּים,” בְּנִזְכָּר לְעִיל: בְּאִשְׁרֵי הַנֶּפֶשׁ מִתְקַשְׁרֶת בְּטְרָדוֹת רַבּוֹת וְעִמּוּקוֹת כְּעוֹמֶק הַיָּם, וְעוֹלָה וּמִתְגַּבֵּר עַל נִפְשׁוֹ בְּבַחֲבִינַת פִּזּוּר הַנֶּפֶשׁ — “יַעֲלוּ שָׁמַיִם, יֵרְדוּ תְּהוֹמוֹת,” בְּלִי מְנוּחָה לְנֶפֶשׁ כָּלֵל, וְנִקְרָא זֶה בְּלִבּוֹל הַמּוֹחַ וְהַלֵּב לְגַמְרִי.

The “rivers,” however, symbolize the continuous renewal of thought—the restless mental activity that never ceases. The mind constantly produces new ideas, devising endless schemes for livelihood, its thoughts rushing forward like a swiftly flowing river.

וְעֵינֵי “נְהָרוֹת” — הֵם הַתְּגַבְרוֹת עֲמֵק הַמִּתְקַשְׁבָּה וְהַתְחַכְמוֹת יְתִירָה בְּחֲדוּשׁ הָעֵינִי מִמְּקוֹר הַשִּׁכּוֹל הַנּוֹבֵעַ, לְמִצּוֹא תְּחַבּוּלוֹת לְטָרֶף נִפְשׁוֹ בְּפְרָנְסָה, בְּלִי מְנוּחָה מִתְשַׁבְּתוֹ אִף רֵגַע. וְהוֹלְכֶת וּמִתְגַּבֵּרֶת וּמְשׁוֹטָטֶת בְּמְרוּצָה תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק כָּלֵל, וְכָל רֵגַע מִתְחַדָּשׁוֹת מִתְשַׁבּוֹת חֲדָשׁוֹת, כְּמִי הַנֶּהָר הַנּוֹבֵעִים מִמְּקוֹרָם וְנִיָּדִי וְאֲזִלִּי בְּשִׁטָּף גְּדוֹל, וְהֵם מִיָּם מְחַדָּשִׁים בְּכָל רֵגַע.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

Due to the immense force of this constant movement of thought—the “rivers”—it would seem capable of sweeping away the very root of *Ahavah Rabbah*, causing it to lose its identity and dissipate entirely. Yet, the verse declares, “Nor can rivers wash it away.”

(As we observe in reality: even during prayer, one’s mind can be flooded by countless business thoughts, yet these do not extinguish or wash away the essential and natural Divine love, for it is rooted in the soul’s essence beyond all disturbance.)

ומחמת רב התגברות הליף הממשכה, שנגראת
“נהר”, יש בכחו הגדול לשטף ולהעביר לכת האהבה
רבה מעיקרה ושרשה, עד שתתבטל ממציאותה.
“ועל-זה אמר שגם “נהרות לא ישטפוה”

וקמו שרואים בחוניה, ברבוי המחשבות בעניני
הפרנסה, שמתגברות ומתחדשות גם בעת התפלה
בשטף גדול, ועם כל זאת לא ישטפוה לאהבה הרבה
העצמית והטבעית כלל וכל, מטעם הנזכר לעיל, ודי
(למבין.)

(כ)

“If a man were to give all the wealth of his house for love, he would be utterly despised.” The “man” here refers to the Holy One, blessed be He, Who is called *Ish*, as it says, “Hashem is a man of war.” Correspondingly, the Community of Israel is called *isha*, “a woman who fears Hashem,” and the Divine is called *ishi*—her husband, the one who bestows influence upon her.

The phrase “all the wealth of his house” refers to the precious treasure of wisdom in the Torah, for wisdom is called “wealth” and “house.” The “wealth” of His “house” is the Divine wisdom invested in Torah, through which all spiritual chambers are filled.

The concept is as follows: It is known that the source of the wisdom within Torah is in the concealed supernal wisdom (*Chochmah Stima'ah*) of the Infinite Essence, of which it is said, “His understanding is beyond number.” It is called *Chochmah Shelemah*—complete wisdom—“He is wise, but not with a knowable wisdom.”

Thus, it is said, “The Torah comes forth from *Chochmah Ila'ah*”—it emerges from the hidden inwardness and essence of supernal wisdom. Therefore, Torah is called *Mashal HaKadmoni* (“the primordial parable”) and *Yam HaKadmoni* (“the primordial sea”), deriving from the level of *Kadmono Shel Olam*—“the Ancient of Days.”

אם-יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו.”
פירוש “איש” — זהו הקדוש ברוך הוא, שנגראת
“איש”, כמו שנאמר “ה' איש מלחמה” וכו'. וכנודע
שנקנסת ישראל נקראת “אשה יראת ה'” והקדוש
ברוך הוא נקרא “איש”, בחינת משפיע לנקנסת
ישראל.

ועל-זה אמר “אם-יתן איש זה כל הון ביתו”, ששהוא
ענין ההון היקר והנעים דחכמה דתורה, שנגראת
“הון ביתו”.

וביאור הענין: הנה ידוע ששרשה של החכמה
שבתורה היא בחינת חכמה עלאה שבעצמות
אור-אין-סוף ברוך-הוא, דלתבונתו אין מספר כלל,
ונקראת “חכמה שלמעלה”, שנקרא “חכים ולל
בחכמה ידיעה” כלל.

וזהו שנאמר “דאורייתא מחכמה נפקת”, שיצאה
מהעלם פנימית ועצמות דחכמה עלאה. ולכן נקראת
“משל הקדמוני” או “ים הקדמוני”, בחינת “קדמונו
של עולם”, כנודע.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

“Through knowledge, the chambers shall be filled”—this means that the “chambers” of supernal wisdom (the inner attributes within *Chochmah Ila'ah*) descend from concealment into revelation within Torah, expressed as the six orders of the Mishnah: pure and impure, fit and unfit, etc., comprising the sixty tractates of the Oral Torah.

Likewise, in the Written Torah there are the *Gan Sdarim*—fifty-three (or, according to another count, fifty-four) divisions. Hence it is written, “And a river went out of Eden to water the garden.”

“Eden” signifies the inward dimension of supernal wisdom—the concealed delight and essence of Torah’s inner meanings, called *Eden Stima'ah*, the source of all wisdom. “The garden” refers to the revealed Torah—the *Gan Sdarim*—which receives from Eden.

Thus, “a river went out of Eden to water the garden”—meaning that from the inner delight of *Chochmah Ila'ah* flows illumination to the “garden,” the revealed Torah, the *Gan Sdarim*, both in the literal Garden of Eden (*Gan Eden HaElyon* and *Gan Eden HaTachton*) and in Torah study.

As it is written, “And Hashem planted a garden in Eden, from the beginning,” meaning that from the concealed delight of *Eden Ila'ah* shines forth a mere glimmer—*ziv haShechinah*—to the souls who delight in it every Shabbos and Rosh Chodesh. This is “to water the garden,” as stated elsewhere on the verse “You who dwell in the gardens.”

(כא)

The illumination and flow from the supernal *Eden* to the *Garden*—to the *Gan Sdarim* of the Torah—and from there to the Oral Torah, come only to explain and elucidate all the commandments. This is what is called “the wealth of His house” and “a precious and pleasant treasure,” for each mitzvah is a unique vessel for revealing the precious inner delight and pleasure of Divinity, like hidden treasure stored in a royal house.

וזהו “ובדעת חדרים ימלאו,” שהן חדרים דחכמה עלאה, הנמשכים למטה מהעלם לגילוי — הן המדות שבחכמה עלאה הנמשכות בתורה, להבדיל בין טמא לטהור וכו'; והן ששה סדרי משנה, כשר ופסול וכו', שהן ששים מסכתות בפרט.

וגם בסדרי התורה שבכתב הן ג' סדרי (ויש אומרים נ"ד סדרי). וזהו “ונקה יוצא מעדן להשקות את הגן.”

פירוש “עדן” — הוא בחינת פנימיתא דחכמה עלאה הנזכרת, שהיא מקור ושרש דחכמה שבתורה, והוא העדן שהוא העולם הבא, שנאמר בו “עין לא ראתה.” ועדן זה נקרא “עדן סתימאה,” שהוא בחינת פנימית טעמי תורה, ונמשך מהעלם והסתימות שלו לגילוי.

וזהו “ונקה יוצא מעדן להשקות את הגן,” שהן ג' סדרי אוריייתא, והוא גם כפשוטו לגויעדן העליון וגויעדן התחתון.

וכנאמר “ויטע ה' גן בעדן מקדם,” שמאיר שם לנשמות אפס קצה מהארה הזאת מעדן עלאה לגויעדן, והוא ענין זיו השכינה שנהנין הנשמות בכל שבת וחדש. וזהו “להשקות את הגן,” וכמו שנאמר במקום אחר על פסוק “היושבת בגנים,” ודי למבין.

והנה בחינת ההארה והמשכה הזאת מעדן העליון לגויעדן, לגן סדרי, ומשם לתורה שבכל-פה — הרי הן באות רק לפרש ולבאר את כל המצוות. וזהו שנקרא “הון ביתו” ונקרא “הון יקר ונעים,” לפי שכל המצוות הן פלים שונים לגילוי אור יקר העליון, בבחינת פנימית התענוג והשעשועים, כמו הון יקר שבבית הטמון ונעלם.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

“How great is Your goodness which You have hidden for those who fear You” refers to these hidden delights, stored like the treasures of kings. The source of this precious wealth contained in the mitzvos is in the inner dimension of *Chochmah Ila'ah*, which is the first revelation of the supernal delights, as it is written, “Then I was by Him as a nursling; I was daily His delight.”

This level was revealed at the Giving of the Torah, when the inner aspect of *Chochmah Ila'ah* shone inwardly through the Torah, as in the verse “In the light of Your countenance You have given us...” Thus, “If a man were to give all the wealth of his house”—as at Sinai, when G-d gave Israel the Torah, the source of all His treasures—“He would be utterly despised.”

(At the splitting of the Sea, G-d appeared as a mighty warrior—“Hashem is a man of war”—and at Sinai as an elder engaged in the battles of Torah, symbolizing the same flow of Divine wisdom in differing forms.)

Yet, even the level of *Chochmah*, though inward and sublime, has no comparison to the Divine Essence Itself, which transcends even the primordial wisdom of Torah. The Torah is but a ray—a revelation from the inner delight of the King within Himself. As it says, “Then I was Your delight—Your Torah I cherished.”

Therefore, “If a man”—meaning the Divine wisdom that emerges through contraction and limitation from the Infinite Essence—“were to give all the wealth of his house,” all the boundless revelations of Torah and mitzvos, “he would be despised,” meaning they are incomparable to the love that stems from G-d’s very Essence.

“He would be despised for love”—meaning that in comparison to the infinite love that flows from the Essence Itself, all the revelations of Torah (“the wealth of His house”) are as nothing. This is the meaning of “His kindness shall not depart from you”: the essential love, born of the King’s own delight, transcends even the delights of Torah.

וזהו “מה-רב טובך אשר צפנת ליראיך,” כאוצרות מלכים. ושרש ומקור כל ההון היקר הזה שבמצוות, למעלה, נקרא “הון ביתו” — הוא בבחינת פנימיתא דחכמה עלאה, שהיא ראשית גלוי אור השעשועים העליונים, כמו שנאמר “ואהנה אצלו אמן...” “שעשועים.”

וכמו במתן תורה, שנמשכה פנימיתא דחכמה עלאה באור פנימית התענוג, כמו שנאמר “באור פניך נתת לנו.” וזהו “אם-יתן איש את כל הון ביתו,” כמו במתן תורה, שנתן לישראל התורה, שהיא מקור כל הון ביתו.

שבמתן תורה נדמה להם כזקן במלחמתה של תורה, ובים נדמה להם כבחור במלחמה, כמו שנאמר “ה’ איש מלחמה.”

ואף שבחינת החכמה, אף-על-פי שהיא פנימית דחכמה עלאה, כנזכר לעיל, אין לה ערך לגבי מהותו ועצמותו ותכונה, שהוא למעלה גם מחכמה דתורה הקדומה, שאינה אלא גלוי אור בעלמא מבחינת שעשועי המלך בעצמותו ממש, כמו “ואני תורתך שעשועתי.”

ולכן אמר “איש” — שהחכמה נמשכת על-ידי בחינת הצמצום והגבורה מעצמות המאציל, כמו שנאמר “והחכמה מאין תמצא” — בבחינת דלוג הערך. והראיה: שמתחלקת לחלקים רבים בריבוי כלים על-ידי בחינת השפעות, שהוא “קוצותיו תלמלים.”

בוז יבוזו לו באהבה — כלומר, בחלופי האהבה, שכל “הון ביתו” אין ערך להם לגבי האהבה הרבה הבאה מעצמותו ותכונה ממש. וזהו “וחסדי מאתך לא ימוש” — שהוא האהבה העצמית הבאה משעשועים העצמיים שלמעלה ממקור התורה הנקראת “הון ביתו.”

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

This supreme love descends from Above to Below, awakened by the essential connection of *Kenesses Yisrael*—her “love with all your might”—who desires nothing of the heavenly wealth or even Gan Eden, but only union with His very Essence: “Whom have I in heaven? And with You I desire nothing on earth.”

This is the essence of the soul’s love—to be nullified and united in the “body of the King,” for all the illuminations that radiate through Torah and mitzvos are but a faint glimmer compared to His Essence. Therefore, “He would be despised”—for all spiritual treasure pales before the infinite love rooted in G-d’s Essence.

Proof of this is that even the “many waters”—the hardships and distractions of exile—cannot extinguish this love, for it transcends even the source of Torah and mitzvos. Thus, the verse continues: “If a man gives all the wealth of his house for love, he would be utterly despised”—for this love endures forever, even amid distance and concealment.

(כב)

All the “wealth of His house” mentioned above—that is, all revelations of light and radiance—are only a mere glimmer compared to the Essence of the Infinite One, blessed be He. This refers specifically to the *inner dimension of Supernal Wisdom* (*Chochmah Ila’ah*) within Torah, which serves to explain and elucidate the mitzvos in detail. Above this lies the level called “the inner reasons of the mitzvos,” or *taamei Torah*, as in “Give me good taste and knowledge,” which will be revealed in the future era, as it is written, “Let Him kiss me with the kisses of His mouth.” This pertains to the inner dimension of *Chochmah Stima’ah* (*concealed wisdom*).

ואהבה רבה זו באה מלמעלה למטה, על-ידי האהבה העצמית דכנסת ישראל, העולה מאליה בבחינת התקשרות עצמית ד’—בכל מאדה, “שאנה חפצה לשום” הון ביתו—גורענן ועולם הבא—רק במהותו ועצמותו יתברך ממש. וכמו שנאמר “מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ”

וזהו עקר ענין האהבה העצמית של הנפש—שאין התשווקה רק לו לבדו, להשתעבא בגופא דמלכא ממש. שהרי כל ההארה שנמשכת ב’כל הון ביתו’ בגורענן על-ידי החכמה דתורה ומצות—אינה נחשבת אלא זיו בעלמא. ועל-כן “בוז יבוזו לו”—כל הון ביתו—לגבי אור האהבה העצמית שמצד עצמו ממש.

וראיה לזה—מן “המים הרבים” דשעבוד הגלויות, שאינם מכבים לאהבה הזאת, להיותה למעלה ממקור התורה והמצות. וזהו שנאמר על-סמוך לזה “מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה... גם אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו,” והיא האהבה העצמית העומדת לעד, גם בהיות כנסת ישראל ברחוק והסתר פנים על-ידי העונות המבדילים, לפי שאהבה רבה זו היא למעלה מ’הון ביתו’ שבמתן תורה, ודי למבין.

והנה כל בחינת “הון ביתו” הנזכר לעיל, שאינה אלא בחינת זיו ואור בעלמא לגבי מהותו ועצמותו יתברך ממש כנזכר, וזהו דוקא בבחינת פנימית דחכמה עלאה דתורה, שהיא בחינת פרוש וביאור למצות המעשיות. ולמעלה מזה נקראים “טעמי המצות” או “טעמי התורה,” כמו שנאמר “טוב טעם ודעת למדני,” שיתגלו לעתיד לבו, כמו שנאמר “ישקני מנשיות פיהו,” וזהו בבחינת פנימית דחכמה קתימאה.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

However, the actual performance of the mitzvos themselves—such as tefillin, tzitzis, sukkah, lulav, and particularly the mitzvah of charity, which encompasses them all (“and charity shall be for us when we keep...”),—these embody the *innermost Divine Will*. This Will is the inner delight and essential pleasure of the Infinite, transcending even the inner wisdom of Torah, as the skull (representing will) transcends the brain (representing wisdom).

The will is called a crown upon the head—“With a shield of will You crown him”—for it is higher than intellect. When mitzvos are fulfilled in physical action, they draw from this *innermost Will of the Essence*, a level so lofty that even the concealed wisdom (*Chochmah Stima'ah*) cannot grasp it, for the Will transcends all reason and intellect entirely.

Thus, the physical act of the mitzvos is rooted higher than the mystical reasons of the mitzvos, even in their supernal source in *Chochmah Stima'ah*. In this lies the superiority of mitzvos over Torah: Torah stems from Supernal Wisdom, while mitzvos stem from the *Essence of the One Who wills*, beyond all intellect or reason.

Therefore, our sages said, “Study is greater only because it leads to action”—meaning that the purpose of Torah study is to bring about the performance of mitzvos, for “the end is wedged in the beginning and the beginning in the end.” As it is written, “The end of the matter, fear G-d and keep His commandments, for this is the whole of man.”

אבל הנה גוף מעשה המצוות עצמן, כמו מצוות תפילין וציצית, ומצוות ספה ולולב וכיוצא בהן, ומצוות הצדקה בפעל ממש, שנקראת “מעשה הצדקה”, הכוללת כל המצוות, כמו שנקאמר “וצדקה תהיה לנו כי נשמר”, הרי הן בבחינת פנימית רצון העליון, שהיא פנימית התענוג והשעשועים העצמיים ממש, שלמעלה גם בבחינת פנימית דחכמה עלאה, כמו הגלגלתא שלמעלה מן המוח.

שבה, שהרצון נקרא “עטרה על גבי הראש”, כמו שנקאמר “כצנה רצון תעטרנו”. והן בבחינת רצון העליון שבמצוות, באשר באות לפעלה ממש, ששרשן ברצון העצמות ממש, שאי אפשר שתגיע אליו גם פנימית דחכמה עלאה, שאינה אלא “טעם כמוס” לרצון העליון, ואמתת ועצמות הרצון הוא למעלה מהטעם לגמרי, אפילו מן הטעם הכמוס.

ונמצא — גופי מעשה המצוות הן למעלה מ“טעמי המצוות” וסודותיהן, גם בשרשן למעלה, בבחינת חכמה סתימאה. ובזה יש יתרון מעלה למצוות על התורה: שהתורה עקר שרשה רק מחכמה עלאה, שנקראת “חשמל”, אבל המצוות — הן בעצמותן של בעל הרצון, שאין טעם וחכמה לרצון העצמי כלל.

ולכן גם מה שאמרו חכמים “תלמוד גדול”, אינו אלא משום שהתלמוד מביא לידי מעשה, ו“זיל בתר טעמא”. וכמה שנקאמר “סוף דבר הכל נשמע: את האלקים ירא ואת מצותיו שמור, כי זה כל האדם” — “ד”נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

Likewise, “The beginning of wisdom is the fear of G-d”—“a good understanding is to those who do them, not merely to those who study them,” for deed is the essence. Thus, the physical garb of the mitzvos—such as the wool of tzitzis or the parchment of tefillin—is not a descent but a sign of their exalted source.

The higher something is, the lower it must descend—thus, the loftiest Divine light can only be revealed through the most physical garments. As in the parable: a profoundly deep idea that cannot be expressed in words may be hinted through a mere gesture of the finger—a physical motion that conveys what speech cannot.

Until one can understand from that hint the entire depth of the concept through a physical gesture—because this is what makes it possible. Every intellect, the higher it is, cannot be expressed in spiritual speech except through a physical motion, a gesture, or by way of parable or riddle (as mentioned elsewhere).

Or like the parable of a precious stone whose radiance becomes visible only when engraved upon wax, or the light of a candle which shines more brightly at night than during the day—“for what benefit is a candle in daylight?” (as explained elsewhere).

In this same way, all practical mitzvos are rooted in the innermost radiance of the Crown (*Pnimius Or HaKesser*), which is the innermost Will of G-d. Therefore, they descended specifically into physical action, not spiritual matters, and even without intention—according to the opinion that “mitzvos do not require intent.”

For intention belongs to wisdom, which is beneath the essential Will, for the general Will has no reason at all, as explained above. This is the primary excellence of *Mashiach ben David*, of whom it is said “and he shall be very high”—referring to the Crown (*Keser*) above even the crown of Torah.

וכן מה שנאמר “ראשית חכמה יראת ה'” “שכל טוב לכל עושיהם” — ולא ללומדיהם — כי לא המדרגה היא העקר. ולכן מה שהמצות באו בהתלבשות גשמית, בדצ"ח הגשמיים, כמו צמר הציצית וקלף התפלין וכיוצא, אדרבה — זהו הוראה גדולה על ששרשן למעלה הרבה, גם מחכמה עלאה.

על פן הוצרכו לבוא למטה בלבוש גשמי דוקא, לפי שכל הגבוה יותר — אי אפשר לו לבוא למטה אלא בלבוש גשמי יותר. ועל־דרך המשל הנדוע: שאור שכל עמוק מאד, שאי אפשר להוציאו בדבור קלל, יכול לרמזו באצבע — בתנועה גשמית, כמו “מחני ליה במחוגי,” ודי למבין.

עד שיבין מרמז זה כל עמק השכל על־ידי תנועה גשמית, לפי שהיא הנותנת, משום שכל שכל הגבוה יותר אי־אפשר לו לבוא בדבור הרוחני אלא בתנועה הגשמית ברמז (או במשל וחיידה וכיוצא בהם, כמו שנאמר במקום אחר).

או במשל הבהקת אור אבן טוב, שאיננה נפרת אלא בחקיקתה בשונה, או כאור הנר שבלילה הוא מאיר יותר מביום — “דשרגא בטיהרא מאי אהני,” (וכיוצא בהן, כמו שנאמר במקום אחר).

וכך הוא ממש בכל המצות המעשיות, לפי שבשרשן הן בפנימית אור הכתר (שלה נקראו תר"ף עמודי אור), שהוא פנימית רצון העליון ממש. לפיכך ירדו למטה להתלבש בדברים גשמיים דוקא, ולא בענגנים רוחניים, ובלי טעם וכונה, כדעת האומר “דמצות אינן צריכות כונה.”

לפי שהכונה היא בחרמה, שלמטה מעצם הרצון, שאין טעם לרצון הקללי כנוצר לעיל. (וזהו עקר מעלת משיח בן דוד, שנאמר בו “וגבה מאד,” והוא בחינת כתר של תורה שעולה למעלה גם מכתר תורה).

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

As it is written, “And these are the last words of David... the man who was raised on high”—referring to the exalted level of David, which is the ultimate end of action that is bound up with the beginning, as in “The purpose of wisdom is repentance and good deeds.”

And although Torah is also called “the wealth of His house,” which includes mitzvos as explained above, this refers only to the reasons and explanations of the mitzvos—the vessels through which the light and secret of the Divine Will is revealed, as in “It is hidden with Me, sealed in My treasures.”

But the physical performance of the mitzvos themselves transcends even “the wealth of His house,” for they are rooted in the very Essence of the One Who Wills. Thus, the act of mitzvos shares one source with the essential love (*Ahavah Rabbah Atzmis*), the love of the Essence itself, of which it is said, “If a man were to give all the wealth of his house for love, he would be utterly despised”—meaning that Torah’s wealth of wisdom is incomparable to the mitzvah’s connection to G-d’s very Essence.

Indeed, even though the mitzvah itself is called “the wealth of His house,” from which the life of the World to Come is drawn, still “repentance and good deeds in this world are greater than all the life of the World to Come.” For the essential love surpasses even the mitzvos—expressed through true repentance or through the righteous who are a chariot, like the Patriarchs, “Abraham, My beloved, the Beloved of the King.”

And indeed, this essential love continues and endures even when Israel does not fulfill His commandments. Although mitzvos are called the inner will, even this has no comparison to the Essence of the One Who Wills. This is proven by the forgiveness of sins on Yom Kippur through the Thirteen Attributes of Mercy, whereby even deliberate sins become merits.

והוא כמו שנאמר “ואלה דברי דוד האחרונים דוקא, נאם הגבר הוקם על, ” וכל זה לפי שנענה סוף מעשה במחשבה תחלה, ולכן אמרו “תכלית חכמה תשובה” ומעשים טובים

ומה שנקראת החכמה דתורה “הון ביתו, ” שקים גם על המצות כנזכר לעיל, והו בפרושיהו וטעמיהו לבדם, שבטעמי מצות אלו נקראים פלים לגלוי אור וסוד וטעם ה', כמו שנאמר “הלוא הוא כמוס עמדי, ” (חתום באוצרותי).

אכל גוף מעשה המצות עצמן — למעלה מ”הון ביתו, ” מטעם הנזכר. ונמצא מוכן שגוף מעשה המצות שרשן אחד עם האהבה הרבה העצמית שבבחינת העצמות ממש, שעליה נאמר “אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה, בזה יבזו לו” — שזהו דוקא הון ביתו דחכמה שבתורה, אבל המצות עצמן מגיעות בבעל הרצון בעצמות ממש

ובאמת קים גם על גוף המצוה שנקראת “הון ביתו, ” שממנה נמשך חיי העולם הבא. אבל “תשובה ומעשים טובים בעולם הזה — יפים מכל חיי העולם הבא, ” שהרי האהבה הרבה העצמית היא למעלה גם מן המצות, כמו על-ידי תשובה אמיתית, או בצדיקים הגמורים שהיו מרפבה, כמו האבות — “אברהם (”אוהבי, רחיקא דמלכא

ובאמת עקר האהבה הרבה העצמית הנזכרת לעיל — קנינת ועומדת גם כשאין ישראל עושים רצונו במצותיו, אף-על-פי שנקראות “פנימית רצונו, ” כי גם פנימית רצון זה אין לו ערך לגבי פנימית ועצמות בעל הרצון. וראיה מסליחת העונות לעוברי רצונו על-ידי י”ג מדות הרחמים ביום הכפורים, עד שהעונות נעשים כזכויות ממש, ודי למבין

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

(כג)

This is why in the Shema it says, “And these words which I command you today,” immediately after “And you shall love the Lord your G-d with all your heart, with all your soul, and with all your might.” For the love of “with all your might,” being infinite and boundless, has no vessel to contain it. Neither the vessel of the receiver—the limited faculties of mind and heart—nor even the love itself can cling to the Infinite Essence that transcends all wisdom and even the World to Come, as explained above.

Therefore, it gives the advice: “And these words which I command you today shall be upon your heart.” “I”—the One who is what I am (“Anochi Mi She’Anochi”)—command you “today,” meaning through the observance of the mitzvos, the inner Will of the Essence, in this physical world, which is greater than all life of the World to Come.

Although “And these words” refers to Torah study (“and you shall speak of them”), and Torah stems from Supernal Wisdom (“Torah emanates from Chochmah”), which is only a radiance, as it is written “and Torah is light,”—the point is that Torah study speaks of the revelation of the inner Will that is contained within the mitzvos.

This is the general source of all mitzvos, and therefore it is said, “Torah study is greater because it leads to action”—for the purpose of Torah is to bring about the performance of mitzvos, as explained.

וזהו שְׁבָקְרִיאת שְׁמַע אָמַר “וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה” אַחֵר “וְאַהֲבַתְּ אֶת ה’ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ” דְּוָקָא, לְפִי שְׁאִהֲבָה רַבָּה דְּ“בְּכָל מְאֹדְךָ” שֶׁהִיא בְּלִתי בַּעַל גְּבוּל — אֵין לָהּ כְּלִי לְהַכִּילָהּ, לֹא מִצַּד הַכְּלִי דְהַמְקַבֵּל, שְׁלִמְעָלָה מְכֻלֵּי הַגְּבֻלָּת הַמוֹחַ וְהַלֵּב, וְכָל שְׁכֹן שְׁאִי־אֶפְשָׁר לְהַדְבִּיק בְּאַהֲבָה רַבָּה בַּעֲצָמוֹתוֹ מִמֶּשֶׁשׁ, שְׁלִמְעָלָה מִהַחֲכָמָה וְגַם מִהָעוֹלָם הַבָּא, כַּנֶּזְכָּר לְעֵיל.

וְעַל כֵּן הוּא אוֹמֵר עֲצֵה עַל זֶה: “וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם עַל לִבְךָ,” פִּירוּשׁ: “אֲנִי” — “מִי שְׁאֲנִי” — מִצְוֶה “הַיּוֹם,” הוּא בְּקִיּוֹם פְּנִימִית רְצוֹן הָעֲלִיוֹן שְׁבִמְצוֹת “אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם” דְּוָקָא, בַּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁיִנְיָה מְכֻלֵּי חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, כִּי זֶהוּ גְדוֹל יוֹתֵר גַּם מֵאַהֲבָה רַבָּה דְּ“בְּכָל מְאֹדְךָ,” לְפִי שְׁבִנְיָה מִתְקַשְּׁרֶת הַנִּשְׁמָה בְּמַהוּתוֹ וְעֲצָמוֹתוֹ יִתְבָּרַר, מִשְׁעַם הַנֶּזְכָּר לְעֵיל דְּ“נַעוּץ תַּחֲלָתוֹן בְּסוּפּוֹ,” וְדִי לְמַבִּין.

וְאַף־עַל־פִּי שְׁמָה שְׁאָמַר “וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה” מְדַבֵּר בְּמִצְוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה, שֶׁהִיא מֵה שְׁנֵאָמַר “וְדַבַּרְתָּ בָּם,” וּמִצְוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה שְׁרִשָּׁה רַק בְּחֻקָּהּ דְּאוֹרֵי־יֵתָא, דְּ“מִחֻקָּהּ נִפְקֶת,” כַּנֶּזְכָּר לְעֵיל, שְׁאִינָה אֵלָּא בְּחִינַת זִיו וְאוֹר בַּעֲלָמָא, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר “וְתוֹרָה אוֹר,” הָעֲנָן הוּא שְׁדָּבוּר דְּבָרֵי תּוֹרָה הוּא רַק לְדַבֵּר גְּלוּי פְּנִימִית רְצוֹן הָעֲלִיוֹן שְׁבִמְעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת.

שֶׁהוּא הַמְקוֹר הַכְּלָלִי לְכָל מַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת, וְלִכְּנ אֲמָרוּ “תַּלְמוּד גְּדוֹל, מִפְּנֵי שֶׁמְבִיא לִידֵי מַעֲשֵׂה,” וְ“זֵיל בְּתֵר טַעָמָא,” כַּנֶּזְכָּר לְעֵיל.

Mitteler Rebbe Parshas Noach אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

The inner reasons of the mitzvos in Supernal Wisdom are called “the hidden things are for the Lord our G-d,” whereas the revealed aspect of Torah—its practical command to *do*—is what connects one with the Divine Essence.

Thus, Torah study, which encompasses them all, is certainly higher than the mystical reasons of the mitzvos, for it reveals the inner Will of G-d in practice. This is the meaning of “And these words which I command you today,”—the mitzvah of Torah study, including “and you shall teach them” and “and you shall speak of them,” leading into “and you shall bind them,” the performance of mitzvos.

For without Torah study there can be no deed, as it is said: “If there is no wisdom, there is no awe,” meaning no performance of mitzvos. “Study leads to action,” and as it is written, “The revealed things belong to us and to our children, to do them.” One who studies not for the sake of doing, his study is null.

Thus, the revealed aspect of Torah—its practical, external side—is in its root higher than the inner Supernal Wisdom of Torah. This is the meaning of the saying, “The gleanings (*novlot*) of the Supernal Wisdom are the revealed Torah.”

For the “gleanings” that fall from the Supernal Wisdom to the lowest realm—to clarify good and evil in the Tree of Knowledge—are higher in their root than the body of Wisdom itself.

(כד)

And this is the meaning of “I (Anochi) am He whom no creature can comprehend” — it refers to the very Essence of the Infinite One, blessed be He. This is “Asher Anochi Metzavcha,” where “Metzavcha” (command) means *Tzevsa* — connection and attachment — that through the physical performance of the mitzvos one bonds and unites with the Divine Essence.

אכל מה שנקראו “זיו ואור” לבד — הוא בחינת
“טעמי המצות” שבחכמה עלאה, שנקראות
“הנסתרות לה” אלקינו. “מה שאין פן בחינת הנגלה
שבתורה, שאינה אלא לעשות המצוה ונקא — זהו
מה שנקאמר “אשר אנכי מצוה היום” בדבור דברי
תורה, שהוא למעלה הרבה מחכמה עלאה, משום
לשונות ענש בגוף המצוה, שהן פנימית רצון העליון

ומצות תלמוד תורה, שכוללת כל המצות, היא ודאי
יותר עליונה מכל “טעמי המצות” שבחכמה עלאה.
וזהו שנקאמר “והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה
היום,” דמצות “ושננתם” ו“ודברת בם,” ואחר כך
“וקשרתם” — שהוא בחינת המעשה, כידוע

שאם אין מצות תלמוד תורה — אין מעשה, שאם
אין חכמה דתורה הנגלית, אין ראה דמעשה. וזהו
שאמרו “תלמוד מביא לידי מעשה,” וכמו שנקאמר
“והנגלות לנו וילבינו לעשות,” והלומד שלא על מנת
לעשות — תלמודו בטל

ונמצא שבחינת הנגלה שבתורה, בחיצוניותה,
למעלה מפנימית דחכמה עלאה דתורה. וזהו שאמרו
“נובלות חשמל — תורה הנגלית לנו

ד“נובלות” זו דחכמה עלאה, שבאה למטה לברר
לעץ הדעת טוב ורע — היא תומת בשרשה מגופה
דחשמל עצמה. ודי למבין

וזהו שאמר “אשר אנכי” — “דלא ידע ליה בר
אנש” — בחינת מהותו ועצמותו ממש, הוא “אשר
אנכי מצוה,” לשון “צותא,” שהוא התקשרות וחיבור
על-ידי המצות בפעולה ממש

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

“Today” specifically — as it says, “Better one hour of repentance and good deeds in this world” — for only through the mitzvos performed here in the physical world can one truly connect to the Essence.

And with this we can understand the verse that follows “If a man gives all the wealth of his house” — “We have a little sister, and she has no breasts.” After it was said that all the wealth of the “upper Man” (G-d) is despised compared to the love of “with all your might,” for then the soul becomes completely united with the Divine Essence (through the many waters that elevate the soul beyond its source), it is then called “Our little sister.”

For it is known that *Chochmah* is called “my sister,” as it is written, “Say to Wisdom, ‘You are my sister.’” There are two levels within Wisdom: the higher level of *Chochmah Ila’ah*, the inner level of Torah — the inner union of father and mother (*Abba ve’Imma*), the inner dimension of Torah and mitzvos — as in “And also she is my sister, the daughter of my father.”

It is also written, “Who would make you as my brother, who sucked the breasts of my mother”—this refers to the inner Torah, when the soul is in the higher, inner state of union, called “My sister, My companion.”

But the second level of *Chochmah* is its lower state, called *Katnus HaChochmah* — a single point, simple and undivided, the state of *Bitul* (self-nullification) referred to as *Mah* of *Chochmah*, as in “What did you search out? What did you know?”

This is as in “And wisdom is found from nothing,” for it comes from the level of *Ayin* (nothingness) of *Kesser*, where it is completely subsumed, invisible within its source, beyond being seen as something.

והיום — דוקא, כמו שנאמר “יפה שעה אחת של” (תשובה ומעשים טובים בעולם הזה).

ובכל זה יובן מה שאמר אחר “אם יתן איש את כל הון ביתו” — “אחות לנו קטנה וישיבים אין לה.” דהנה אחר שנאמר “בוז יבוזו לו” לכל הון ביתו ד’ איש העליון, “בעבור בחינת האהבה רבה ד’ בכל מאד,” שאז הנפש מתאחדת ומתקשרת במהותו ועצמותו ותברך ממש (על-ידי “מים רבים” המעלים לנפש יותר ממקור חוצפה, שעל פן אמר “יפה שעה אחת” בעבודת העולם הזה) — הנה אז נקראת כנסת “ישראל בשם” “אחות קטנה

דהנה ידוע שהחכמה נקראת “אחותי,” כמו שנאמר “אמור לחכמה אחותי את.” ויש בחכמה נשתי מדרגות: אחת — בבחינת הגדולה דחכמה עלאה, שהיא פנימית טעמי המצות, והיא בבחינת יחוד עליון פנימי בפנימיתא דאין ואי, בפנימית התורה והמצות, “כמו” וגם היא אחותי בת אבי

וכתוב “מי יתנה בך בן, יונק שדי אמי,” וזהו בבחינת פנימית התורה, שאז הנפש במדרגה עליונה פנימית “של יחוד, ונקראת “אחותי רעיתי

ומדרגה השנייה בבחינת החכמה — היא בבחינת הקטנות דחכמה, שאינה אלא בבחינת נקודה אחת בלי התחלקות לעשרה ספירות, שהיא בבחינת הבטול ד’ מה” דחכמה, כמו “מה פשפש, מה נדע.”

וזהו כמו שנאמר “והחכמה מאין תמצא,” כמו שהיא בבחינת “אין” דכתר, שכלולה שם בתכלית הבטול, בלי שתראה כלל לבחינת “יש” ודבר מה

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

This is the meaning of “sister” — from the root *ichui*, meaning union and fusion, as in “the sewing together of Alexandria” or “mends the tears,” i.e., complete unification with her source.

והיננו לשון “אחות,” שהוא ענין היחוד וההתפלגות, כמו “אחוי אלכסנדריאה” וכל הקרעים “ומאחה,” שמתאחדת מאד במקורה.

Like the point of wisdom (*nekudas hachochmah*) as it is contained in the essence of the intellect before emerging, while still hidden — this is why she is called “small,” for this state is that of the point of Yud alone, the small letter of *Mah*.

כמו על-דרך משל נקודת החכמה כמו שהיא כלולה בעצם כח המשפיל בבחינת ההעלם עדין. ואז נקראת “קטנה” דוקא — בבחינת הקטנות דנקודת הו"ד לבדה.

As it says in the Zohar, “I am black but beautiful” — “she is small in herself” — referring to the revealed Torah, the external aspect of Wisdom, as it is presently revealed to us.

כמו שנאמר בזהר על פי “שחורה אני ונאורה,” “דאזעירת גרמה,” והיא הפאה עתה בתורה הנגלית לנו, בהיצוניות מאד.

[NOTE Summary

The Mitteler Rebbe’s maamer on Parshas Noach explores the deep spiritual significance of the *Mabul* (the Flood) and the title “Mei Noach” (“the waters of Noach”), revealing the profound mystical parallels between the cleansing waters of the Flood, the refinement of the soul, the inner dynamics of divine service, and the two levels of *Shabbos*—the “lower rest” (*Shabbos Tataah*) and the “higher rest” (*Shabbos Ilaah*). The discourse journeys from the cosmic cleansing of the world to the inner purification of the soul through the “many waters” of life’s trials, leading to the soul’s elevation into absolute unity with the Essence of G-d Himself.

The Mitteler Rebbe begins by explaining that, according to the simple reading, the Flood was meant to erase all existence. Yet, in truth, its purpose was purification: the *Mabul* acted as a cosmic *mikveh*, purifying the earth of defilement caused by moral corruption—“for all flesh had corrupted its way.” The waters thus served as “pure waters” (Ezekiel 36:25), cleansing the world of impurity. The “fountains of the deep” and the “windows of the heavens” symbolize supernal sources of judgment and might, descending to transform the world’s coarseness into purity. This process, though outwardly destructive, was inwardly creative and restorative—a *taharah* (purification) of creation.

This same dynamic, the Mitteler Rebbe explains, applies to the individual’s spiritual life. The “many waters” represent the turbulent distractions and pressures of material life—*tirda deparnasa*, the anxieties of livelihood. These originate from the spiritual realm of *Tohu* (chaotic energies), characterized by unbounded power. When one endures and refines these worldly struggles through repentance and sincere divine service, those very “waters” become *Mei Noach*—the waters of serenity (*Noach* = rest). They become *neicha d’ruha*, a “rest of spirit,” uplifting the soul to a higher spiritual level than it ever could reach through tranquil service.

This is the inner meaning of “The waters of Noach”: they are the transformative energies that elevate the *nefesh habahamis* (animal soul) by converting darkness into light. In the words of the Mitteler Rebbe, “greater is the

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

light that emerges from darkness.” The tests of physical life—when engaged with faith and perseverance—cleanse and refine one’s inner being, leading to an even higher unity with the Divine.

The Mitteler Rebbe connects this to the verse “Many waters cannot extinguish love.” The *mayim rabbim*—the floods of material worries—cannot extinguish the *ahavah rabbah* (great love) that the soul inherently possesses, for the soul’s root lies in the Essence of G-d, beyond the duality of *Tohu* and *Tikkun*. In fact, those very struggles intensify love, transforming opposition into elevation, as symbolized by the Flood that both covered the earth and raised Noach’s ark—“and the ark was lifted high above the earth.”

The *teivah*, the ark, represents the “words” (*teivos*) of Torah and prayer, the means by which the soul rises above the turbulence. Just as Noach entered the ark for refuge and elevation, so too a Jew enters the *teivos*—holy words of Torah and tefillah—to transcend the “floods” of distraction. When the *waters* grow stronger, the *ark* rises higher: the more intense the worldly trials, the greater the soul’s ascent when refined through them.

Through this the Rebbe introduces the dual concept of *Noach*: “Noach, Noach”—two forms of spiritual rest corresponding to the two levels of Shabbos. *Shabbos Tataah* (the lower Shabbos) is the rest achieved after the work of purification and elevation—ceasing from *melachah* (creative work) and allowing the spiritual vitality drawn down during the week to return to its source. *Shabbos Ilaah* (the higher Shabbos) is the ultimate repose—the essential, innate rest within the Essence of G-d that transcends the whole process of effort and refinement.

Just as in creation, during the six days divine energy descends through the Ten Utterances (“Let there be light,” “Let there be a firmament,” etc.), representing the progressive outflow of divine vitality into finite existence, so too in man’s service the weekdays are a time of *avodah* and descent, while Shabbos is when all creation returns inward to its source—“the inner light of each world ascending to the Infinite.” The Mitteler Rebbe emphasizes that this rest does not nullify creation but refines its inner life-force, allowing even the physical to remain animated and fertile on Shabbos, since only the inner aspect ascends.

The Rebbe elaborates: this twofold dynamic of descent and return parallels the soul’s own rhythm in tefillah. Prayer each day is a miniature Shabbos: “a ladder standing on earth, its head reaching heaven.” Through heartfelt prayer, one ascends through the layers of existence—*Asiyah*, *Yetzirah*, *Beriah*—until reaching the Divine essence revealed in *Atzilus*. Thus, daily tefillah carries the light of Shabbos within it—the “rest of spirit” that results from the refinement of the *mayim rabbim*.

Yet this, he says, is only *Shabbos Tataah*. The ultimate *menuchah*, the true Shabbos Ilaah, will be revealed in the *Yom Shekulo Shabbos*, the seventh millennium, when the world will no longer need refinement, for “the spirit of impurity will be removed from the earth.” Then, the peace and rest will not stem from cessation of labor, but from the essential union of creation with the Divine Essence, “a rest of eternal life.” This is the

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

difference between the “rest of spirit” achieved through struggle, and the “rest of essence” that is inherent and effortless.

Returning to the theme of “Mei Noach,” the Rebbe expounds that the promise “As I have sworn that the waters of Noach shall no longer pass over the earth” signifies that, in the future redemption, there will no longer be need for the purifying floods of trial. Instead of elevation through suffering, the soul will be elevated directly through revelation—the infinite love “from Above to below,” “His right hand embraces me.” The “mountains,” symbolizing the Patriarchs—love, awe, and mercy—will “move away,” for even those finite emotions will be transcended, but “My kindness shall not depart from you”—the essential, eternal Divine love, infinite and immutable, will then be revealed.

This explains why Noach found “favor” (*chein*)—a term referring to the supernal grace of G-d’s essential kindness, the “embrace” from the Infinite One Himself. The *Teivah* floating upon the waters is thus the symbol of this divine protection and love, which surrounds and uplifts even amid chaos.

The discourse then transitions to “If a man were to give all the wealth of his house for love, he would be utterly despised.” The “man” here refers to G-d as the “Ish Milchamah,” the ultimate Source of bestowal, and the “wealth of His house” refers to the treasures of divine wisdom—the Torah—emanating from *Chochmah Ila’ah*. The Torah, drawn from the “hidden wisdom” of G-d, is called “the wealth of His house,” containing vast treasures of divine knowledge, the “ornaments and chambers” of holiness. Yet, this wisdom, no matter how lofty, is still but a radiance—a light emanating from His Essence, not the Essence itself.

Therefore, says the Rebbe, even if “the Man” (G-d) were to give all the wealth of His house—the entirety of Torah’s revealed and hidden knowledge—it would still be incomparable to the essential love of the soul for G-d Himself. For the Torah’s wisdom is drawn from *Chochmah Stima’ah*, while the mitzvos derive from *Ratzon Ha’elyon*—the inner Will of the Divine Essence, higher than wisdom. The mitzvos, expressed in concrete physical deeds (tefillin, tzitzis, tzedakah, sukkah, etc.), embody G-d’s innermost desire, His “pleasure and delight in action.” Their very materiality indicates their exalted source—“for the highest can be expressed only in the lowest.”

Hence, the mitzvos, though performed with physical objects, unite the performer directly with the Essence of G-d in a way that even Torah study cannot. The act itself is an “embrace of the King,” as the Rebbe earlier defined—one who fulfills His Will touches His very Essence, which is beyond all comprehension.

This explains why the Alter Rebbe taught that “Torah study is greater, because it leads to action.” For the purpose of Torah—its inner “voice”—is to express and actualize G-d’s Will in this world. The *nigleh* (revealed) dimension of Torah, guiding concrete deeds, thus surpasses the *nistar* (hidden) dimension, for in revealing G-d’s Will through action, it connects directly to His Essence. Hence, “the gleanings of Supernal Wisdom are

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

the revealed Torah,” for what appears to be a “fallen” manifestation (Torah as revealed in this world) actually reaches higher than the concealed wisdom itself—its descent into action reflects its origin in the infinite.

From this, the Mitteler Rebbe returns to the verse, “And these words which I command you today shall be upon your heart.” After “And you shall love... with all your might,” which represents infinite yearning beyond measure, the Torah provides the vessel for that boundless love—the performance of mitzvos in this physical world. The soul cannot unite with the Essence through feeling alone, for feeling and intellect are finite; only through deed—“today,” in this world—can one grasp the Essence, “for one hour of repentance and good deeds in this world is better than all the life of the World to Come.”

Finally, in the closing section, the Mitteler Rebbe interprets the verse “We have a little sister, and she has no breasts” as referring to the state of *Knesses Yisrael* (the collective soul of Israel) in this present age. “Our sister” alludes to Wisdom, as in “Say to Wisdom, you are my sister.” There are two levels of Wisdom: the great, expansive *Chochmah Ila’ah*—the inner Torah, hidden within the supernal union of *Abba ve’Imma*—and the *Katnus HaChochmah*, the small point of wisdom revealed to us now in the revealed Torah. This “little sister” is the Torah as it manifests in its most contracted state—plain, external, and simple, yet in this smallness lies its greatest potential for unity with the Divine Essence, just as the smallest spark contains the entire fire in concentrated form.

Through engagement in this “small” Torah of this world—the revealed law, halachah, and daily mitzvos—Israel binds itself with the infinite Essence of G-d, accomplishing the ultimate *Tzevsa*, the bond of oneness that transcends all intellect and emotion. This is the “Noach”—the rest, the serenity, and the unity—that the soul ultimately attains.

Practical Takeaway

Every trial and distraction, every struggle with livelihood, every moment of confusion in one’s inner life, can become a “Mabul” that purifies rather than drowns. When met with faith, prayer, and perseverance, the “many waters” become “Mei Noach”—tranquil waters of rest that elevate the soul to new heights. True connection with G-d does not come from intellectual comprehension or even emotional ecstasy, but through simple, faithful action—fulfilling His Will “today.” Every mitzvah performed in this world touches His Essence.

Chassidic Story

Once, a chassid of the Mitteler Rebbe complained that his prayers were constantly disturbed by anxious thoughts about earning a living. The Rebbe responded, “Those very thoughts that flood you are your *mayim rabbim*—your many waters. Do not drown in them. Build a *teivah*—enter the words of your davening with all your heart, and those waters will lift you instead of submerging you.” The chassid later said that this teaching changed his entire life: he realized that his daily struggles were not obstacles, but the very means through which he could rise closer to G-d.

Mitteler Rebbe

Parshas Noach

אלה תולדות נח נח איש צדיק כו'

Chassidic Story

During the early years in Lubavitch, when the Mitteler Rebbe had just begun delivering maamarim publicly after his father's passing, he once secluded himself for three days without food or rest. The chassidim were alarmed. Only his attendant, Reb Moshe der Shames, entered occasionally to ensure the Rebbe still lived. When at last he emerged, his face glowed with otherworldly light, and he faintly whispered a verse: "וּמִיָּם רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ" — לְכַבּוֹת אֶת הָאֵהָרָה — Many waters cannot extinguish love."

The chassidim later heard from Reb Hillel of Paritch what had transpired. A wealthy landowner from Vitebsk — known for his arrogance and ostentatious giving — had come to see the Mitteler Rebbe. "I have everything," he declared. "But I have no rest in my heart. I give, I pray, I learn, yet nothing brings peace." The Rebbe listened silently, his eyes closed, then said:

"You are like Noach before the rain — righteous in your own world, but the flood has not yet come. Without the *mayim rabbim* — the floods that test the soul — one's love of G-d remains confined within its own vessel. Only when the waters rise can the *teivah* rise too."

The man didn't understand. "So you wish for me suffering?" he asked.

The Rebbe opened his eyes, piercing and kind. "No. I wish for you *depth*. The world was not destroyed by the Flood — it was purified by it. The waters of Noach were tears that washed creation. When a man's heart breaks, the Shechinah enters through the cracks."

The words struck him like lightning. Within a year, his estates burned in a terrible fire. His wealth vanished, his business collapsed, and his only son fell gravely ill. In his despair he journeyed again to Lubavitch, arriving weak, humbled, nearly broken. He begged the gabbai to let him see the Rebbe.

When he entered, the Rebbe looked at him as though he had been waiting. "You have found your *Mei Noach*," he said softly. "Now enter the *teivah* — the words of Torah and prayer — and you will float above it all."

The man began to daven daily with simple sincerity. He sold what little he had left to support other families. Within months, peace descended upon him. He later told Reb Hillel that those months, though outwardly poor, were the richest of his life.

Years later, during a *farbrengen*, Reb Hillel recounted the story and added:

"When the Rebbe said 'enter the teivah,' he meant not escape but immersion. The *teivah* — the holy word — is the ark that floats upon life's chaos. The same waters that drown the careless lift the faithful. That man's tears became his mikveh. That is *Noach* — serenity born of surrender."

END NOTE]